

UMHAUSER FERENC

KOCSMAOPERA

(A huszadik század elanyagiasodó,
elembertelenedő, felborult értékrendű világának
balladája.)

(„A pénz csak eszköz, nem pedig cél.”)

Néhány jó barát sejti csak
stigmáimat,
hogy mit jelentenek
a lelkembe vert szegek.
Tehetség vagy örület
viselnem kell keresztmetet.
Le nem rakhatom,
génjeimben hordozom
s ha nyomja már a vállamat
a kocsmá némi enyhét ad.
Ad?

Az élet sem más, mint egy kocsmá,
hol kimérnek néked ezt-azt,
édeset-keserűt, mint sorsod.
Te mohón nagyokat kortyolsz,
bár igazán nem mindig ízlik,
de itt inni kell, inni!

Mennyi kettétört élet, elvetélt álom!
Pohárszilánkok a padlón,
vörösbor nyoma a falon,
könnyű hab
a kesernyős sör felett,
a sarki vegyes nehéz szaga,
cigarettafüst ...
Egy régi lánynak az illata!
A századszor hallott vicc.
Magam sem értem,
miért vagyok ma itt.
Hát nem minden út
Rómába visz?

Nem minden út Rómába visz?

Ha az lennék, aki szeretnék,
nem az lennék, aki most vagyok.
Ha ott lennék, ahol nem vagyok,
nem lépnének át a holnapok.
Ha szeretnének, én is szeretnék,
nem rossz, talán jó lennék.
Ha lennének előttem távlatok!
Tudnám; a nap rám ragyog.
Sodor a napok árja,
megtörténnek velem a dolgok,
nem élek, csak vagyok.
Sodor a napok árja,
megtörténnek velem a dolgok,
nem élek, csak vagyok

UMHAUSER FERENC

KOCSMAOPERA

(A huszadik század elanyagiasodó, elembertelenedő,
felborult értékrendű világának balladája.)

(„A pénz csak eszköz, nem pedig cél.”)

Pálháza
1997/2012

Korrektor:
BÁRDOS LÁSZLÓ PhD

Lektorálta:
PAYER IMRE PhD

Ez a mű részt vett 1997-ben a Budapesti Egyesítési Bizottság drámapályázatán. Papír formája a többi beküldött darabbal együtt, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár állományába került.

Pálháza
1997/2012

Nyitány a *Kocsmasopera*hoz

Írta:

BALKAY LÁSZLÓ

képzőművész, zeneszerző, művészetterapeuta

Végy egy nagydarab Életet.

Gyúrd össze jól.

Tedd bele egy gyermekjáték látcsőbe.

Rázd meg és nézz bele.

Előtűnik egy különleges kaleidoszkóp, színes apró elemekkel.

Van itt minden – lakótelepi fiúszoba, menhely, szerkesztőség, kocsmas, diliház. És van még megannyi szereplő, akik az ABC minden betűjét képviselik – Ától cettig. Pap, kurva, orvos, az apa, Tibi a csírájában elvetélt költő, no meg minden más ami A betűvel kezdődik, szóval az alkohol töménytelen mennyiségben...

Umhauser Ferenc csodálatos színdarabbá gyúrta össze a valós helyszíneken és szituációkban játszódó életet – életét? – Kocsmasoperáját.

Igazi, jó öreg, bevált helyszínek, akárcsak Gorkij Éjjeli menedékében, Brecht Koldusoperájában, vagy O'Neill Eljő a jegesében. Ilyen volumenű irodalmi pergőtűzet csakis a rendszerváltás jól sikerült sikertelensége szülhetett meg és vihet, cipelhet, vonszolhat színre.

Élmény volt belebújni a színdarabba olvasás közben és nem volt nehéz magamat beleélni az oldalanként változó Madách-i színekbe.

Ami az opera verseiben, jeleneteiben és dialógusaiban történik, az maga a féldeci tömény, kevert valóság, az elmúlt húsz év Magyarországa.

Kérem a Nézőket, ne öntsék a gallérjuk mögé az Umhauser Ferenc által felkínált kultúrantropológiai piát, hanem igyák ki a „csordultig telt pohárt”!

UMHAUSER FERENC: KOCSMAOPERA

SZEREPLŐK

Agglegény
Alma
Ápoló
Asszonyok kórusa,
a kórusból a nők.
Balek
Basszus
Bernáth atya
Beteg
Boros Hang,
Csapos
Egy férfi.
Éva (Vica),
Fásult
Felszarvazott
Fiatal
Fiú
Gyerek
Gyerekek
Hajtós
Harmincas
három férfi:
(a vállalkozó)
Mister Biznisz
Schwarz
Hatvanas
Húszas
Idősebb
Ifjú

Író
Játékos
Jövőtlen
Két nő:
az egyik Nusi
Kibic
Kislány
Klosár
Kortalan
Kórus:
az éppen nem
alakítók mindegyike
Lány
Mária
Maris
Maris fia
Másik beteg
Másik ifjú
Másik negyvenes
Másik vén
Még egy beteg
Méla
Nagy Író
Negyvenes
Nemzetiségi
Nő az ablaknál =
Pultos (Csapos)
Női kórus
Nusi Tibi szomszédja

Orvos
Ödi
Örült
Patkányok (1-2-3-4)
Pincér (Jocó)
Prímás
Producer
Prostituált
Rendező
Riporter
Sandró Tibi szomszédja
Senki
Szerkesztő
Szociális
Szoprán
TIBI
Tibi anyja
Tibi apja
Titkárnő.
Újabb beteg
Utcás
Vágó
Vén
Vicus

ELSŐ SZÍN

SZÍNHELY:

Egy szabványos panellakás, a szabványos bútorokkal.

SZEREPLŐK:

FIÚ — egy tizennyolc éves kamasz, az íróasztal fölé görnyedve az érettségi tételek kidolgozásán nyűgölődik.

ANYA — az anya, negyven körüli, lompos és elnyűtt, ötven is lehetne.

APA — az apa, ötvenes lumpen-proli.

(A magnó bömböl: „Rossz hold kelt föl, mikor a kölyköd lettem ...” Hamarosan nyílik az ajtó, betámolyognak a szülei. Az apa, szokás szerint részeg, az anya alig bírja vonszolni, nehézkesen odacipeli egy fotelhoz és beleejti.)

APA: — Kapcsold ki azt a macskazenét, *(üvöltve)* vagy kibaszom az ablakon azt a zajládát!

(A fiú szó nélkül engedelmeskedik, de nem tudja megállni fintor nélkül.)

APA: — Ne fintorogj, ne fintorogj! Ezt utálom a legjobban, amikor hallgatsz, mint süket disznó a búzában és vágod a pofákat. Mégis mit képzelsz te magadról?!

FIÚ: — Fater, én meg sem szólaltam!

APA: — Még az lenne szép! Pont elég, ami lesír a pofádról. Azt hiszed, én teljesen hülye vagyok? Azért, hogy ittam egy kicsit...

FIÚ: — Kicsit?! *(Látszik, megbánta, hogy kicsúszott a száján, de már nem tudja visszaszívni.)*

APA: — Ha sokat ittam is! Én az enyémet iszom meg. Amit te megzabálsz és eldiszkózol, azt is én keresem meg. Amíg az én kenyereimet eszed, addig megkövetelem a tiszteletet és a becsületet, akár mennyire trokár alaknak is tartasz!

FIÚ: — Fater, én soha ...

APA: *(közbevág)* — Dehogynem! Az ember taníttatja a piszkos kölykét, mindent megad neki, hogy belőle legyen valaki, ne kelljen majd neki is a vasgyárban trógerolni ... *(távolba réved, látszik, hogy majdnem elpityeredik)* Ha nekem ilyen lehetőségeim lettek volna! *(elmereng)* Azért nem tudtok ti semmit megbecsülni, mert mindent készen kaptok. Mai fiatalok! („A mai fiatalok”-at lekicsinylően és túlhangsúlyozva)

FIÚ: — *(Idegesen pakolászik az asztalán, majd hirtelen föláll, szembefordul az apjával és úgy mondja:)* — Fater, legalább addig bírd már ki, amíg leérettségizem, aztán...

APA: *(az apja nem hagyja végig mondani)* — Mi lesz aztán?!

FIÚ: — Munkába állok, és keresek egy olcsó albérletet, hogy ne legyek tovább a terhedre.

APA: — Cö-cö-cö! *(gúnyosan)* Láttam én már hegyesebb tűt, az is megtört. Van neked fogalmaid arról, hogy mennyibe kerül most egy albérlet? Az albérlet, a kaja, ruha, bérlet... s ez az egész rohadt élet! Azt hiszed; meg fogsz tudni állni a saját lábodon? Kötve hiszem, ám ha úgy gondolod; tessék, de ide még egyszer be ne tedd a lábad!

FIÚ: — Oké, oké. *(Feldúltan járkal le-föl az apja előtt, s mondaná, meg nem is:)* Ha ennyire terhedre vagyok, akkor ... *(látszik, megbánta, hogy kicsúszott a száján, inkább nem is folytatja)*

APA: *(Megpróbál föltápaszkodni, de visszaesik a fotelba.)* — Most már csak folytasd, ha belekezdted!

FIÚ: — Semmi, részeg vagy.

APA: *(üvöltve)* — A rohadt életbe, most már nyögd ki! *(megint megpróbál fölállni)* Vagy beletaposlak a padlóba ... *(Bejön az*

asszony, próbálja csitítani, s közben levetkőztetni, hogy ágyba dugja.)

ANYA: — Hagyd már azt a gyereket! Ha részeg vagy mindig kötekedsz vele, bezzeg a haveroknak tudsz vele dicsekedni; hogy milyen okos gyerek, és milyen jól tanul. Pont most, az érettségi előtt kell kikészítened az idegeit?

APA: — Idegeit?! Jól nézünk már ki! Ha baj van az idegeivel, azt csakis a te famíliádtól örökölhette, te kapkodod marékszám a nyugtatókat, meg ki tudja miféle dili-bogyókat. Ne cibáld a ruhám, inkább hozz még egy pohár bort!

ANYA: — Épp eleget ittál már, és igenis te készítesz ki mindenkit, azért kellene azok a rohadt nyugtatók, hogy el bírjalak viselni. Bizisten nem bírom már sokáig, s egyszer olyat teszek, hogy magam is megbánom!

APA: — Ezért nincs tekintélyem a kölyök előtt, mert te mindig megvéded, engem meg pocskondiázol előtte! Ezt is biztosan tőled tanulta, ahogy meg tudod csavarni a dolgokat! A végén még kiderül, hogy mindenről én, csakis én tehetek. Hát nem a belemet kiteszem, annyit melózok, hogy nektek minden meglegyen? Én meg, ha elszórakozok egy kicsit a haverokkal, rögtön nekem esel. Nekem nem jár semmi? Csak a güri, a robot s még én tartsam a pofámat is?!

ANYA: — Senki nem esett neked, te piszkálsz mindig a gyereket.

APA: — Még hogy én piszkálom! Ne térdepeljek le előtte, hogy drága fiacskám, ne haragudj, amiért fölneveltelek, kenyeret adtam a kezédbe?! *(összekulcsolja a kezét)* Bocsásd meg, hogy az apád vagyok! Így, így kellene?

FIÚ: *(A fiúnak valami lobban a szemében, tudja, hogy nem kellene kiejtenie a következő szavakat, de nem tud uralkodni magán.)* — Én nem kéredeztem a világra!

APA: *(Az apja döbbenten mered rá, nem haragosan, hanem megszégyenülten, vérig sértetten.)* — Hát ezt is meg kellett érnem, hogy ezt vágd a pofámba? Nagyon meg fogod te még ezt bánni, fiam. Majd jusson ez akkor az eszedbe, amikor a te fiad fogja ugyanezt, ugyanígy a fejedre olvasni!

FIÚ: — Az nem fog megtörténni. Én soha nem fogok inni, mert eleget láttam, hogy mit csinál az emberből. Arra meg külön vigyázni fogok, nehogy úgy neveljem, mint te engem.

APA: — Miért, hogy neveltelek én téged? Hol van már az a bor? *(kiált ki a konyhába az asszonynak)* Talán kellett egyszer is szégyenkezned a haverok előtt, mert ők különbül járnak? *(A fiú válaszolni akar, de az apja leint.)* Nem megadtam mindent, amit csak lehetett? Az a baj, hogy én nem tudtam neked kocsit venni, mint a Lali apja?

FIÚ: — Le van tojva a Lali kocsija! Egész másról van szó, fater... *(az apja félbe akarja szakítani, de nem hagyja.)* Igen, megvettél mindent, de ki is használtál mindig minden alkalmat, hogy a pofámba vágd, mikor mit adtál, s neked mennyit kellett azért dolgoznod. Nem én tehetek róla, hogy neked annyit kell melóznod, és ha nem lennék, akkor is ott és ugyanazt csinálnád, mint most, s nem hiszem, hogy egy korttyal is kevesebbet innál.

(Az asszony hozza a bort, fejével int a gyerekeknek, hogy ne vitatkozzon. A férfi iszik a borból s úgy forgatja a poharat, mintha össze akarná roppantani.)

APA: — Hát ezért érdemes volt taníttatni? Már ő mindent megmagyaráz, okosabb az atyaúristennél! Csak az a szegény hülye apja csinált volna inkább kisszéket helyette, az legalább nem pofázna vissza.

FIÚ: — Ha nem szólok, az a baj, ha szólok, még nagyobb. Tudnék én valaha is olyat tenni, ami tetszene neked? *(elindul az ajtó felé)* Egész nap bent rohadtam, megyek, egy kicsit kiszellőztetem a fejem, meg hátha te is kialszod magad, s lehiggadsz egy kicsit. *(Az ajtót kicsit hangosabban sikerül betennie a ketleténél.)*

APA: — Az anyád istenit! Ne csapkodj, ne csapkodj!

FÜGGÖNY

MÁSODIK SZÍN

(Pár évvel később)

SZÍNHELY:

Egy koszlott albérleti szoba, ami konyha is egyben.

SZEREPLŐK:

Tibi, Kislány, Vicus — Egy alig húsz éves kismama (**Vicus (Éva)**, **Tibi** felesége) ül az asztalnál, elhanyagolt, kócos. Az asztalon előtte likőrös üveg s kétes tisztaságú pohár. Az egyik sarokban tévé, valami blöd vetélkedő megy rajta, a másik sarokban egy járóka, benne egy **egy év körüli gyerek (Kislány)** ordít torkaszakadtából, amint rázza a járókát. A nő kelletlenül föláll és odamegy, fölveszi a földről a cumit, megtörli az otthonkájába, megnyalja, majd cukorba mártja, s a gyerek szájába dugja.

VICA: (*ordítva*) — Kussolj már, a kurva életbe! (*Felhangosítja a tévét, visszaül az asztalhoz s csak úgy az üvegből iszik.*)

(*Hamarosan nyílik az ajtó, belép Tibi. A táskát az ágyra dobja, a nőhöz lép s megcsókolja.*)

TIBI: — Már megint ittál, Vicus. (*Korholja gyöngéden, s már a járókánál van. Kiveszi a csöppséget, tisztába teszi, mire az rögtön elhallgat. Az asszonyhoz, de már nem olyan gyöngéden:*)

TIBI:— Mikor tetted tisztába, s enni adtál már neki? A popsiját egészen kicsípte a pisi! *(Odateszi melegedni a bébiételt, a kézfején ellenőrzi az étel hőmérsékletét, majd etetni kezdi a gyereket.)*

VICA: *(rándít egyet a vállán)* — Mit tudom én. *(flegmán s mintegy főlháborodva)* Ha annyira odavagy érte, mért nem jössz haza óránként megnézni?!

TIBI: — Azért van a gyes, hogy a gyerekkel törődj! *(Látszik, hogy már alig bírja türtőztetni magát, nehogy valami gorombaságot mondjon.)* — Hogy bírsz annyi baromságot válogatás nélkül végignézni? *(A nő csak a vállát vonogatja, és fintorokat vág.)* — Ha már összehoztuk, felelősséggel tartozunk iránta. Ebből így semmi jó nem fog kisülni!

VICA: *(támadólag)* — Ne oktass, jó!? Nem azért húztam el otthonról, hogy most meg te nyomd nekem a rizsát. Mit gondolsz, olyan nagy gyönyörűség egész nap ezzel a bögömasinával a négy fal közé zárva?!

TIBI: — Miért nem mész le vele néha a játszótérre? A gyerekek is kellene a friss levegő...

VICA: *(A nő ingerülten közbevág.)* — Persze, hogy nézzenek: itt jön Miss máltai!

TIBI: — Vicus, én mondtam, hogy semmire nem lehet családot alapítani. *(Közben megetette a gyereket és visszatette a járókába. Az asszonyhoz lép, átöleli, a nyakát csókolgatja, de az durcásan ellöki magától.)* Te mondtad, hogy nem érdekel, ha évekig zsíros kenyéren élünk is, velem bárhol, bárhogy jobb lesz, mint...

VICA: — Hát tévedtem, tudod!? Azt hittem, hogy a magam ura leszek, nem szól bele senki, semmibe nekem, azt csinálhatok, amit akarok. Gondoltam, délelőttönként eljárunk melózni, délután meg szórakozunk, jókat marhulunk a haverokkal, éjszaka pedig fergetegeseket szeretkezünk, mint régen... igen, régen. *(malícia, gúny, keserűség)* Ehelyett főzhetek, moshatok, pesztrálhatom ezt a szarzságot, te meg... *(legyint)*

TIBI: — Nem mondhatnám, hogy rántottán és teán kívül nagyon elkápráztattál volna a szakácsművészeteddel. *(látszik, hogy hergeli magát)* A lakás sem ragyog éppen. Nézz csak körül! *(mutat körbe)*

Azon kívül, hogy bambulsz a tévé előtt és iszol, csinálsz te valamit? *(A nő nem felel, csak azért is iszik az üvegből és a tévét is felhangosítja.)* Hidd el, én sem így képzeltem el! *(már-már ordítva, hogy túlharsogja a tévét.)* Nem én tehetek róla, hogy pont a mi nyakunkba szakadt ez a fene nagy rendszerváltás. Már semmi sem érvényes abból, amit tanítottak nekünk. Azt hittem soha sem lesz gond melót találni, beadjuk a lakásigénylést; s mire megkapjuk valamennyit félre is tudunk rakni... , de nem az az érdekes mit hittünk. A gyereket mi akartuk...

VICA: — Csak a magad nevében beszélj! Én el akartam vétetni, csak te oltottad a bűrámat. Hogy nem ölhetem meg a fiadat, s ha-ha-ha ... lány lett. *(megint inni akar, de már üres az üveg, a hűtőszekrényből elővesz egy bontatlant, de alig tudja fölnyitni.)*

TIBI: *(Lefogja a kezét, nem hagyja, hogy újra igyon.)* — Úgy mennivel jobb, ha leiszod magad?

VICA: — Nagyon sokkal! *(szabadítja ki a kezét és iszik)* Ha józan vagyok, tudom, hogy semmi remény, itt fogunk megrohadni. Ha iszok egy kicsit, akkor úgy tűnik; valami mégis történhet ..., nyerünk a lottón vagy azok a rémes verseid, amiből egy kukkot sem értek, mégiscsak bejönnek s végre megveszed azt a nercbundát, amit ígérgettel: „Ha majd nagy költő leszek.” Ha-ha-ha, röhög a vakbelem. Hogy én milyen buta kis liba voltam, hogy hasra estem a nagy dumádtól!? Na meg hanyatt is persze, de az legalább jó volt. Ember! Itt csak akkor lehetsz nagy, ha már elpatkoltál, én meg azt nem bírom kivárni. *(ez utóbbit félig viccesen, félig komolyan)* Milyen kapós lennék, mint nagy művész özvegye, mi?!

TIBI: — Tudod, hogy nem szeretek nagy szavakat használni, de a szerelmünk már semmit nem jelent neked?

VICA: — Pedig valamikor ezt csíptem benned, a nagy dumát, a szunnyadó zseni költői maszlagát. Nézz már körül, hol élünk! Élünk? Vegetálunk! Szerelem egy disznóólban? Ha az szerelem volt, amit éreztem, akkor elmúlt. Nem mondom, az ágyban még mindig jó veled, de az sem az igazi már. *(fejét hátrahajítja, behunyja a szemeit)* Amikor még alig vártam, hogy gyere már, érz végre hozzá! *(átöleli magát a saját karjaival és ringatódzik)* az ujjaink ..., a szánk ..., az

érintésed ..., a hangod ... Ha csak elképzeltem is, bizsergett a tarkóm ..., a gerincem ... le egészen a lábam kisujjáig most már ... *(ahogy legyint abban minden benne van, kinyitja a szemét és körülmutat)* SZERELEM itt?! Ez már csak csűrűszkölés, házastársi iapiapacs, jobb híján. Én nem majd akarok lakást, majd élni, mindent csak majd. Most a rohadt életbe, most! Most vagyok fiatal. Én nem tudok már hinni, mint te. Belőlem ez a kilátástalanság kiölt minden szépérzést, csak egy nagy gombócot érzek valahol itt a gyomromban. *(Mefogja mindkét kezével s mutatja, hogy hol.)* Mintha föl akarna jönni, és szorít a mellkasom, néha alig kapok levegőt és félek. Igen félek, sőt halálfélelmem van, de így élni talán még rosszabb, mint meghalni. *(Tibi magához öleli, Vica elkezd zokogni, s már úgy mondja:)* Nekem már csak ilyen érzéseim vannak, és elegendő van mindenből. Érted?

TIBI: — Próbállak megérteni.

VICA: *(a nő ellöki magától, abbahagyja a sírást s megint támadó)*
— Mi az istentől vagy te ilyen nyugodt?! Legalább kiabálnál vagy káromkodnál, mint egy férfi! Vagy ihatnál velem néha egy pohárával. Megörjít, ahogy próbálsz vigasztalni, és rám hagysz mindent, mint egy hülyegyerekre! Én egy jópofa, belevaló sráchoz mentem feleségül. Néztél mostanában tükörbe? Most is úgy állsz ott, mint egy nagyrakás sz .. szerencsétlenség, majdnem mást mondtam. *(vihog, egy pár pillanatig a semmibe réved, majd halkan megszólal:)* Azt hiszem, itt foglak hagyni. Ettől még otthon is jobb. Szerencsére osztozkodnunk nincs min, *(mutat körül, a gyereken megakad a tekintete)* csak őt kaptam tőled, de őt is te akartad inkább, úgyhogy itt hagyom neked.

FÜGGÖNY

HARMADIK SZÍN

(Három évvel később)

SZÍNHELY:

Ugyanaz az albérleti szoba, de most tiszta, otthonosan be van rendezve, a polcokon könyvek és játékok, itt-ott egy-egy cserép virág. A háttérben lemezjátszó vagy magnó szól, Halász Jutka énekel valamit. Tibi önfeledten játszik kislányával, nagyokat kacagnak.

SZEREPLŐK

Tibi, Vica (Éva), Kislány, Ödi

KISLÁNY: — Nekünk miért nincs tévénk meg videónk?

TIBI: — Videónk nem volt, a tévét meg eladtam, hogy Legót vegyek.

KISLÁNY: — Miért? A Legó jobb vagy csak azért adtad el, mert szegények vagyunk?

TIBI: — Mi aztán igazán nem vagyunk szegények, hisz nekem itt vagy te, neked meg én. Kell ettől több?

KISLÁNY: — Nem tom, de a tévé jó lenne.

TIBI: — Annyi butaság van benne...

KISLÁNY: — Pedig a Jociéknál szoktam látni, és nem is mind butaság!

TIBI: — Annyi épp elég belőle, amit náluk látsz, babám.

KISLÁNY: — Miért csak a magnót hallgatod mindig?

TIBI: — Mert a zene szép, és mindig én választhatom ki, hogy mikor mit hallgatok.

KISLÁNY: — Miért, más nem választhatja ki?

TIBI: — Más is kiválaszthatná, csak kényelmesebb... *(gondolkodik, hogy mit is mondjon)* válogatás nélkül mindent elfogadni.

KISLÁNY: — Nem azt mondtad, hogy idegenektől nem szabad semmit sem elfogadni?

TIBI: — Ez nem úgy van. Hogy is magyarázzam neked?

(Fölberreg a csengő, a kislány már röpi is ajtót nyitni. Az ajtóban Vicus áll gögösen. Ropogásra van sülve, a legújabb divat szerinti ruhákat visel, s annyi arany van ráaggatva, ami már ízléstelen. Lehajol, hogy magához ölelje a kislányt, de az riadtan visszaszalad az apjához.)

VICA: *(gúnyosan)* — Óh! Milyen elbűvölő kis legénylakást varázsoltál ebből a lukból! *(beljebb lépdel pipiskedve)* Mért nem szólsz? Leesett az állad mi, kisapám?

TIBI: — Tudod én a történetek ellenére sem akarlak bántani, s ahogy kinézel ..., az mindent elmond. Hiába a csomagolás, ha... *(inkább nem mondja)* és különben is az a hatszázhuszonegy nap, amíg együtt éltünk...

VICA: *(Éva félbeszakítja)* — Na állj le öcsi! Már nem esem hasra a firnyákos dumádtól. Ha annyira jó fej vagy, mint hiszed magadról, akkor mért kushadsz még mindig ebben az ólban? Miért nem váltottad már legalább aprópénzre azt a fene nagy tehetségedet? *(közben felbukkan az ajtóban egy kivénhedt selyemfiú)* Most jó lenne, ha az Ődi levinné a gyereket sétálni, mert egy kis beszél-nivalónk lenne, bár felőlem akár maradhat is, úgysem ért még semmit belőle.

TIBI: — Dehogynem. Az ő értelmi képessége sokkal..., na jó vedd úgy, hogy nem akartam mondani semmi sértőt, sőt az én jó édesanyámat.

VICA: — Ez most vicc volt?

TIBI: — Vedd, aminek akarod, a gyereket mindenesetre átviszem Sandróékhoz, nem hagyom, hogy egy ilyen ... *(„perverz majmot” vagy effélét akart mondani)* akár csak egy ujjal is hozzáérjen.

VICA: — Adod te még alább is.

KISLÁNY: — Apu, ki ez a ronda néni?

VICA: *(Éva elhúzza a száját, majd a homlokára csap, s előhúzza a ridiküljéből egy Barbie babát)* — Várj kicsim! Lehet, hogy nem emlékszel rám, de nézd csak; mit hoztam neked!

KISLÁNY: — Ilyen van a Jocinak is, de nekem igazi van.

VICA: *(megütközve)* — Az száz százalék, hogy igazi. Nézd itt...

KISLÁNY: — Tom, tom. Nem úgy.

(Leugrik az apja kezéből, odaszalad a polchoz és levesz egy babát és a nő kezébe adja. Az lefitymáló arckifejezéssel forgatja a kezében, majd mikor észreveszi, hogy a baba őt formázza és a ruha is az ő egykori otthonkájából van varrva, előnti a pulykaméreg.)

VICA: — Ugyan mitől igazi ez a vacak? *(a sarokba vágja)*

KISLÁNY: — Ronda néni! *(szalad a babáért, fölveszi, magához öleli, az apja mögé búvik vele, s onnan mondja:)* Lingyóka attól igazi, hogy mi varrtuk együtt az apuval s Lingyókám csak nekem van. Tudd meg, hogy az a vacak, mert olyan bárkinek lehet!

VICA: *(Éva szeme szikrákat szór.)* — Te nevezted így el?! Gondolom miket hordhattál össze rólam a gyerekeknek.

TIBI: — Csak arról meséltem neki, ami szép volt, a rosszat ráér majd tapasztalni, ha felnőtt.

VICA: — Te menthetetlen idealista vagy. Na viszed már azt a ... *(kölyköt akar mondani)* gyereket? *(Tibi kilép az ajtón a gyerekekkel, a kislány az ajtóból még ráölti a nyelvét Évára. Tibi visszajön.)*

TIBI: — Amikor elmentél, azt mondtad: „Csak őt kaptam tőled, de őt te akartad inkább, úgyhogy itt hagyom neked.” Ha jól sejtem, most mégis azért jöttél, hogy elvedd tőlem.

VICA: *(kihívóan)* – Igen kisapám, és ha én akarok valamit, azt meg is szerzem. Ne bonyolódjunk most vitába, nézd a praktikus oldalát! Én mindent meg tudok adni neki, sőt többet is, mint amire szüksége lehet. Te pedig *(lefitymálón körülmutat)* másfélszoba-összskomfortnál nem hiszem, hogy többre viszed ebben a bűdös életben.

TIBI: — Vicus! Azt hiszed, pénzen mindent meg lehet venni, s csak az ér valamit, amit forintban is mérni lehet?! Te mindig csak magadat szeretted, a gyerek nem egy kiskutya, amit ha megununk, továbbpasszolunk! Tönkre akarod tenni?!

VICA: — Először is: ne szólíts engem Vicusnak! Szerencsére azok az idők elmúltak, s én szeretném örökre kitörölni még az emlékezetemből is. *(Le-föl sétál Tibi előtt)* A gyerek túl korán és akaratom ellenére jött. *(egy pillanatra megáll, körülnéz)* Ahogy nyomorogtunk itt... Nem csoda, hogy nem tudtam fölfogni, mi az anyaság. Most végre normális körülmények között élek, *(Tibi elé lép, a szeme közé néz, külön hangsúlyoz minden szót)* igenis szeretem a lányom! Én az anyja vagyok, apa lehet akárki! Én meg tudom fizetni a megfelelő szakembereket: antropológust, genetikust... amit csak akarsz. Legfeljebb bizonyítom, hogy nem te vagy a gyerek apja, de így is, úgy is az enyém lesz! Most még elintézhethjük szépen, hajlandó vagyok a költségeid nagyvonalúan megtéríteni...

TIBI: *(Tibi elkapja a karját és kilöki az ajtón.)* — Takarodj innen! Még soha nem ütöttem meg nőt, de... *(A kivénhedt dzsigoló emeli a kezét, hogy megüsse Tibit, Tibi elkapja a karját és hátratekeri, hogy az ipse térdre esik, még fenéken billenti.)* Húzzatok el, még finom vagyok!

VICA: — Ezt még nagyon megkeserülöd, szarjankó! *(Vicáék eltűnnek a színről, Tibi kétségbeesetten járkál a szobában.)*

FÜGGÖNY

NEGYEDIK-ÖTÖDIK SZÍN

SZÍNHELY:

A színpad innen kezdve ketté van osztva, párhuzamosan, kis időeltolással történnek az események. Mindig az az oldal van erősebben megvilágítva, ahol valami érdemleges történik.

SZEREPLŐK:

Tibi, Éva (Vica), **Kislány; Sandró, Nusi** a Tibi szomszéd barátai; **Író, Rendező, Producer, Vágó; Utcás; Két nő**, az egyik **Nusi**; Nő az ablaknál = **Pultos (Csapos)**; Boros **Hang, Pincér** (Jocó), **Kibic, Negyvenes, Másik negyvenes, Harmincas, Húszas, Prostituált, Játékos; Kórus**, az éppen nem alakítók mindegyike, **Asszonyok kórusa**, a kórusból a nők.

A baloldal (vagy negyedik szín): EGY MUNKAKÖZVETÍTŐ IRODA a rekvizitumaival. Éppen Tibi van soron a kalitkánál, a háta mögött még legalább tizen állnak. Az ablak mögött ülő nő tehetetlenül tárja szét a karját.

A jobb (ötös szín): Egy túlcsicsázott villa angolpázsitja, előtte masszív kovácsoltvas kerítés, csak azon át látjuk, hogy mi történik az udvaron. A kapu mellett kukák, az egyik tetején Lingyóka. A kerítés mögött Tibi kislánya játszik egy Barbie babával. A kislány már hét-nyolc éves lehet, kínosan ügyel ruhája tisztaságára, mozdulatai kimértek, affektáltak.

Tibi a MUNKAKÖZVETÍTŐ IRODÁBÓL átballag a másik színre. A díszletezők átalakítják a MUNKAKÖZVETÍTŐ IRODÁT TALPONÁLLÓVÁ, az ablak mögött ülő hölgy fehér kötényt köt és ő lesz a csapos, hozzá is kezd a sör csapolásához. Akik munkára vártak, kéri a söröket és feleseket, mint egy kocsmá megszokott törzsvendégei.

Jobb (ötös szín) Tibi lopva figyeli, amint a kislánya játszik, a gyerek észreveszi, elkezd futni feléje, de a lendület megtörik, lassan, tétován lépdél a kerítés felé, megjelenik a villa ajtajában Éva, mögötte zsbongó felnőttek és gyerekek.

ÉVA: — Meglepetés! *(A kislány megfordul, és kezdetét veszi egy születésnapisúr bohóccal, lampionokkal, meg minden ilyenkor szokásos dologgal. Tibi észreveszi a kuka tetején Lingyókát, magához öleli, mintha a lánya lenne, könnyek futnak a szemébe. Nagyon-nagyon lassan átballag a TALPONÁLLÓBA. Ott is nagy a zsongás, cigarettafüst. Egy negyvenes férfi támaszkodik a pultnak, körülmutat.)*

A „NEGYVENES” dala:

NEGYVENES:

Az élet sem más, mint egy kocsmá,
hol kimérnek néked ezt-azt,
édeset-keserűt, mint sorsod.
Te mohón nagyokat kortyolsz,
bár igazán nem mindig ízlik,
de itt inni kell, inni!

(Lehajtja a felest, a csapos újratölt.)

Nem azért mondom, de hidd el:

nem minden élet filmsiker.

Mégis ki kell valahogy bírni,

hát ezért kell, haverom, inni.

Inni és bírni.

Az élet csak ennyi.
(*Ujjával csettint*)
Volt kocsim és házam,
hittem ..., álmodtam néha.
Mi maradt mára?

KÓRUS:

Mi maradt mára?

NEGYVENES:

Aprópénz még egy piára. (*Csapos tölt*)

KÓRUS:

Aprópénz még egy piára?

NEGYVENES:

Tegnap rá mertem szólni a srácra,
erre mit vág pofámba?

KÓRUS:

Mit vág pofádba?

NEGYVENES:

Fater húzódjon hátra,
nem kéredzkedtem a világra!
Hát mit lehet ilyenkor tenni?

KÓRUS:

Mit lehet ilyenkor tenni?

NEGYVENES:

Egy csöppig kiinni
a csordultig telt pohárt. (*lehajtja a felest*)

KÓRUS:

Egy csöppig kiinni
a csordultig telt pohárt.

TIBI: (Tibi is a pulthoz lép, még mindig szorongatja a babát.) — Valami keményet. (A csaposnő rándít egyet a vállán s tölt valamit. Tibi egyszerre fölhajtja, megrázkódik, krákog, prüszköl, látszik, hogy nincs hozzászokva. Nem bír megszólalni, ezért a fejével int a csaposnak, hogy töltsé újra a poharát. Forgatja kezében a teli poharat s szemléli a kocsmá törzsközönységét, majd:)

Mennyi kettétört élet, elvetélt álom!
Pohárszilánkok a padlón,
vörösbor nyoma a falon,
könnyű hab
a kesernyés sör felett,
a sarki vegyes nehéz szaga,
cigarettafüst ...
Egy régi lánynak az illata!
A századszor hallott vicc.
Magam sem értem,
miért vagyok ma itt.
Hát nem minden út
Rómába visz?

KÓRUS:

Nem minden út Rómába visz?

(A jobb oldal — ötös szín — átalakul Tibi lakásává. A kocsmá szín, valahol a háttérben egy boros HANG:) — Ismeritek azt, hogy aszongya az asszony a gyerekek: Menny le a kocsmába apádért, oszt mondd meg neki, hogy gyöjjön mán haza! A kölyök lemegy, az apja rendel neki egy felest, na ezt idd meg fiam. A fiú lehajtja. Apu! Ez rettenetes! Na menny haza, oszt mond meg anyádnak, hogy nem szórakozni járok én ide!

(Nyerítének)

(Tibi „hazamegy”. A TALPONÁLLÓ is átalakul egy nagyon hasonló lakássá, mint a Tibié. Nusi a tévé előtt ül és köt. A másik oldalon Tibi betesz egy kazettát a magnóba, Cseh Tamás énekli a „leveleit”. Tollat és spirálfüzetet vesz elő, Lingyókát maga elé teszi az asztalra és írni kezd. A bal oldali lakásba beront Sandró.)

SANDRÓ: — Idenézz anyukám! Tízezret kaptam azért a melóért. *(Az asszony föláll, elveszi a pénzt, a zsebébe süllyeszti, Sandró leül a fotelba, ölébe húzza az asszonyt.)* Megveheted a cipőt a gyereknek. Pár éve még nem gondoltam, hogy így lehet örülni ennek a rohadt pénznek. Pedig akkor még mennyivel többet ért! Emlékszel? Még fiatal házasok voltunk s egy hétvégén már nem volt csak kétszáz forintunk...

NUSI: — Olyan sokszor volt, sőt még többször annyi sem.

SANDRÓ: — Ez azért emlékezetes nekem..., de biztos te is emlékszel rá. Fölszaladt a harisnyád s bementünk egy harisnyaboltba, mikor mondta az eladó, hogy negyven forint, én elhúztam a számat, erre te nem vetted meg. Utána meg csak úgy nézelődni bementünk a díszhal szaküzletbe, amikor láttad, hogy nem tudok elszakadni attól a szíami harcos-haltól, egy szó nélkül megvetted. Az is pont negyven forint volt. Én ezt soha nem fogom elfelejteni! Én nagyon szerencsés vagyok, ha nincs is munkám, ha leszakad az ég is, mert... *(Hosszan csókolódnak, majd amikor kibontakoznak:)* Szegény Tibi! Neki sajnos nem volt ekkora szerencséje, majd megszakad a szívem érte. Mióta elvették a gyereket tőle, attól rettegek, hogy egy elborult pillanatában nekimegy az ablaknak és kiugrik a tizedikről.

NUSI: — Valami rendes lány vagy elvált asszony biztos...

SANDRÓ: *(Sandró leinti)* — Ő most akkorát csalódott a nőkben, nem hiszem, hogy valaha is bízni tudjon újra. A pia azért biztos oldana a feszültségén s azért még biológiai szükségletei csak vannak. Ha adnál egy zöldhasút, megpróbálnám kirángatni a... *(Az asszonyka már nyújtja is a pénzt)*

NUSI: — Tudtam, hogy valamit kitalálsz csak inni lehessen.

SANDRÓ: — Tudod, hogy én...

NUSI: *(Nusi föláll az öléből és az ajtóra mutat.)* — Tudom, tudom, csak be ne csajozz nekem! *(fenyegeti meg tréfásan)*

SANDRÓ: *(Sandró magához öleli, még egyszer megcsókolja, elengedi s még az ajtóból:)* — Hol találnák én még egy ilyen asszonyt? *(Amint kilép a lakásból, az átváltozik egy boltíves pincehelyiséggé, borozó néhány asztallal és székkal, az egyik sarokban vak organista játszik a hatvanas és hetvenes évek slágereiből. A nézőtérrel szemközti falon jó nagy betűkkel:*

„Ha minden, minden elhagyott,
Igyál egy kis cognacot. Adieu Bandi”)

SANDRÓ: *(Sandró belép Tibi lakásába, meglobogtat két darab ezrest.)* — Most aztán nem vakarsz le, Tibikém! Egy fasza melót kifogtam, sikerült megcsakliznom egy ezrest, az asszony is megtoldta. Tudok egy kafa helyet s a bigék is mind olyan belevalók. Na mit szólsz?

TIBI: — Nem bánom. *(föláll)*

(Amint kilépnek az ajtón az ő lakása is átvált egy vetítőteremmé, ahol az ifjú titánok a muster utolsó kockáit nézik.)

(Tibi és Sandró belép a borozóba, Sandrót a pincér és néhány vendég is ismerősként üdvözl. Az egyik asztalnál két harminc körüli nő ül, az egyik szőke a másik barna, rögtön integetnek nekik, hogy üljenek az asztalukhoz. Odamennek az asztalhoz, Sandró megpuszilja őket és bemutatja nekik Tibit, a szőke rögtön kiszúrja magának.)

KÉT NŐ: *(egyszerre)* — Mi van, Sandró? Kimenőt adott anyuci? Hány óráig tart?

SZÖSZI: — Mond csak; a haverodat hol rejtegetted eddig?

SANDRÓ: — Nem rejtegettem, de eddig a józanbolondok szektájához tartozott, ez lesz az első alámerülése. Jól mondom? *(Tibi csak int a fejével, közben a pincér kérés nélkül hozza a kancsó vörösborot s egy ásványvizet.)* Esetleg még valamit?

KÉT NŐ: — Egy martinit.

SANDRÓ: — Tibi? *(Tibi a fejével az idézet felé bök)* Ez már beszéd! *(veregeti hátba)* Jocókám, akkor még két martini és egy konyak. *(Pincér el)* Úgy látszik, mégsem vagy egészen menthetetlen, pedig már kezdtem aggódni érted. Kegyetlenül egy elbaszott alak vagy, de én azért – vagy pont azért csíplek.

TIBI: — Sandró, én köszönöm neked és a Nusinak...

SANDRÓ: — Na nehogy elkezdj itt nekem lelkizni! Mit gondolsz, én nem vagyok elszontyolodva? Ki nem sz .. *(nem mondja ki)* Nem ezért jöttünk ide. Engedd el magad, s ne foglalkozz semmivel, ami odakint van! Mintha ez lenne az egyetlen hely, mondjuk az utolsó atomtámadás után. *(A pincér megjön az italokkal, a nők csak belenyálnak, Tibi lehajtja, Sandró int a pincérnek, hogy még egyet. Az orgonista elkezd játszani az „Azok a szép napok...”-at.)*

(A másik oldalon az ifjú titánok: Író, operatőr, vágó, producer. Lefutottak az utolsó kockák is, fény, vágni lehet a füstöt. Az író föláll, kinyújtóztatja zsibbadt végtagjait s reflexszerűen újabb cigarettára gyújt.)

ÍRÓ: — Már fél öt? *(néz az órájára)* A normál halandók ilyenkor ébrednek, mi meg már harmincadik órája keccsölünk. Igaz mi nem vagyunk közönséges halandók.

RENDEZŐ: — Nem ám! Azt hiszem; most ezt nagyon elkaptuk! Az embereknek már elege van az elmúlt negyven-akárhány évből és a politikából. Pont ez ami kell most: könnyed kis szórakoztató történet sok-sok humorral.

ÍRÓ: — Azt még tedd hozzá, hogy a könnyednek tűnő felszín, a poénok alatt azért elég erős társadalomkritika is megbúvik - no persze csak annak, aki vevő a finom árnyalatokra!

(A másik oldalon Tibi eltűnik néhány pillanatra, egy szál rózsával tér vissza, a szőke lánynak adja, az egy puszit nyom az arcára, a rózsát az ásványvízbe állítja.)

PRODUCER: — Meg kell már mutatni a közönségnek, hogy mi is tudunk igazán szórakoztató, de nem blőd tucat-filmet alkotni!

RENDEZŐ: — Azt hiszed, hogy fel tudjuk venni a versenyt az amerikai szériákkal?

PRODUCER: — Annyira naiv azért nem vagyok, de legalább a hazai közönséget vissza kell hódítanunk, vagy behódolunk mi is az angolszász kultúrának, és beállunk a sorba sokadik iparosnak, és talán pénzünk, sőt talán még sikerünk is lesz, csak művészethez, mint olyanhoz semmi közünk nem lesz.

ÍRÓ: — És ezt pont egy pénzember mondja?

PRODUCER: — Tudod Karesz, én ezt csak szerelemből csinálom. Ha a pénzre hajtanék, akkor szóba sem álltam volna veletek. Tudjátok mit hallgatok én az asszonytól azért, amit ebbe beleöltem? Ha négy-öt milkó veszteséggel megúszom, boldog leszek. Ha netalán nullszaldósra kijön, törhetitek a fejeteke a következőn.

VÁGÓ: — Álom, álom, édes álom.

PRODUCER: *(A producer szétnyitja a zakóját, valami franciául írva van a pólójára.)* — Tudod mi van ide írva?

VÁGÓ: *(A vágó rossz kiejtéssel, hangosan olvassa:)* — Ne me dérange pas, je suis en train de rêver.

ÍRÓ: *(Az író lefordítja:)* — Ne zavarj, most is álmodom!

PRODUCER: *(a producer visszahajtja a zakót)* — Na azért! Most pedig menjünk és keressünk egy csehót, mert porzik a vesém! *(Szedelőzködnek.)*

(A másik oldalon Sandró fizet és fölállnak, ő átöleli a barnát, Tibi a szőkét és elmennek.)

(Belopakodik egy sárga ruhás utcaseprő, gyorsan megissza az asztalon maradt italokat, a pincér kidobja.)

Belépnek az ifjú titánok, ahhoz az asztalhoz ülnek, ahol Tibiék ültek.

A vetítő átalakul Tibi lakásává, Tibi és a szőke nő vihogva betámolyognak. Tépik egymásról a ruhát, a fény kialszik a szobában, egy ideig hallani még a viháncolásuk.

A borozóban a titánok rendelnek, a pincér hozza.

Az utcaseprő megint besomfordál, a pincér csak az ajtóra mutat, az kimegy, de amint eltűnik a pincér, megint visszajön.)

RENDEZŐ: *(fejével int az utcaseprő felé)* — Erről a fazonról jut eszembe: Valamelyik nap a kocsiban véletlenül rákapcsoltam a rádió valami szocio-műsorára, ahol egy utcaseprő arról beszélt, hogy üresjárataiban Heinét meg Rilket olvas, sőt maga is ír verseket. Kareszkám, ebből egész jó kis sztorit kanyaríthatnál. *(Közben az utcaseprő mögéjük araszol.)*

ÍRÓ: — Ezt meghagyom Woody Allen-nek, ő pont ilyen semmi kis gegekből filmet keleszt, mit gondolsz, nekünk ki adna rá pénzt; Demszki *[vagy épp aktuális polgármester neve]* vagy a köztisztasági?

VÁGÓ: — Azt nem, de még bemennél hozzá, hogy megvágd, addig kerékbilincset rakatna a verdára és ő vágna meg téged, nem pedig fordítva! *(Röhögnek, észreveszik az utcaseprőt és elhallgatnak, az undort vagy valami hasonlót vél felfedezni az arckifejezésükben.)*

UTCÁS: — Óh! Finnyásak a művész urak. A sztori jó, csak egy kicsit bűdös. Ugye?

(Jön a pincér, megragadja az utcaseprőt, hogy most már végleg kidobja, az író leinti)

ÍRÓ: — Az úr velünk van. *(A pincér elvigyorodik és ránt egyet a vállán, menne el, de az író int, hogy várjon még. Az utcaseprőhöz:)* — Mit kérhetek az úrnak? *(A vágó még egy széket húz az asztalhoz, az utcaseprő leül.)*

UTCÁS: — Nem szoktam én így más asztalához odapofátlankodni, alamizsnát elfogadni meg pláne nem, — de figyeljék meg pár órán vagy pár percen belül zuhogni fog az eső —, valószínűleg meteoropata vagyok, mert ilyenkor vibrál bennem a nagyfeszültség s azt semmi más nem oldja csak az alkohol.

ÍRÓ: — Akkor?

UTCÁS: — Mindegy csak olyan legyen, mint egy lórúgás. *(pincér el)*

ÍRÓ: — Csak nem ön az, akiről az a riport... *(A pincér hoz valamit, leteszi az asztalra, el. Az utcaseprő mohón kiissza, de csak félig, majd leteszi a poharat.)*

UTCÁS: — A riport nélkül is az voltam, aki, és így sem vagyok senki. Ha nem derogál, inkább tegeződjünk, mert nekem nem a stílusom az önözés, a magázásról meg... *(legyint)*

ÍRÓ: *(nyújtja a kezét)* — Akkor szervusz. Kovács Károly.

UTCÁS: — Hóri Béla. Ha nem tévedek, te vagy az író ugye?

ÍRÓ: — Igen. *(meglepetten)*

PRODUCER: *(nyújtja a kezét a producer is)* — Kaszás Péter.

UTCÁS: — Te vagy a pénzember, ha nem csalódom.

PRODUCER: — Igen.

VÁGÓ: — Nyári András.

UTCÁS: — Vágó?

VÁGÓ: — Yes Sir.

RENDEZŐ: — Akkor már csak a rendező maradt: Stein Aurél.

(Az utcaseprő egy antik ezüstszelencét vesz elő, amiben cigarettacsikkek vannak, s affektált kéztartással körbekínálja. Amikor meglátják, hogy mi van benne, mind a saját cigarettája után nyúl, hogy visszakínálja, de ő elhárítja.)

UTCÁS: — Maradok a megszokottnál. *(Nagy szakértelemmel szétbont néhány csikket és cigarettát sodor belőle, közben a többiek rágyújtanak a sajátjukra.)* A föld egyre jobban egy nagy szemétdombra kezd hasonlítani, legalább ezzel is késleltetem egy kicsit, hogy idő előtt belefulladásunk. Az emberek nem mindig tudják, hogy mit dobnak ki. *(Elkészül a cigarettával, rágyújt.)* Ezt persze nem csak a tárgyakra értem. Ezt is a szemétkben találtam. *(mutatja körbe a szelencét)* Ebben a pénz-centrikus világban most sok minden szemétre került, pedig nem lenne szabad elfelejteni, hogy a pénz csak eszköz, nem pedig cél. *(Fölhajtja a maradék italt.)* Szóval filmesek? *(Bólintanak)* Voltam én már szinte minden, de mindenhol cseszegettek, itt végre békén hagynak s van időm szemlélni. Nem is hinnétek – bár dehogynem, nektek a szakmába vág, hogy mennyi mindenről árulkodik egy kéz, egy mozdulat. Ahogy rágyújtasz vagy elnyomsz egy csikket. Harmincéves kora után már árulkodnak az emberről a mozdulatai, arcvonásai, a tartása, csak le kell tudni olvasni. Egyre elkeserítőbb, amiket mostanában fölfedezek, de lehet,

hogy én nem vagyok a megfelelő időben, a megfelelő helyen. Bizony itt nem hagyják álmodni az embert.

PRODUCER: — Te tudsz franciául?

UTCÁS: — Oui. Un balayeur pourquoi pas pourrait-il parler le Français? Túl sokat adunk a külsőségekre, látod te is bedőltél a csomagolásomnak. Ez az egész nagy szar, ami zajlik most itt a CSOMAGOLÁS RENDSZERVÁLTÁSA, csakhogy közben a belső értékek elvesznek, megszűnnek, marad a rongyrazás. Mammon. Bocs! A végén mindig azon kapom magam, hogy politizálok, pedig soha semmilyen pártnak, felekezetnek nem voltam és nem is akarok tagja lenni. *(elhallgat)*

ÍRÓ: — Folytasd csak! Nagyon érdekeseket mondasz.

UTCÁS: — Semmi újat nem mondtam vele.

RENDEZŐ: — Lehet, hogy nem, de nagyon frappánsan és képszerűen fogalmazol. Nem akarsz valami normális munkát, mert én...

UTCÁS: *(közbevág)* — Én így jól érzem magam. Nem hiszem, hogy attól különb lennék, ha egy íróasztal mögött könyökölnék. A legkeményebb harcom magammal vívom, nem tudom elfogadni azt aki vagyok, ezért vagyok ma itt, és így; vagy ahogyan Somlyó írta: „Elhull aki arra való”. Nagyon mélyre kell sülyedni és szenvedni, majd újra fölegyenesedni, persze ha maradt még erőnk, hogy másokat és magunkat is becsülni és tolerálni tudjunk. *(Az órájára néz.)* Ne haragudjatok, mindjárt kezdődik a munkaidőm. Örültem a szerencsének. *(Ahogy kilép az ajtón, hallani amint odakünn elkezd esni az eső.)*

VÁGÓ: — Eszméletlen egy főszer.

A TÖBBIEK KÓRUSBAN: — Az.

(A másik oldalon lassan kivilágosodik Tibi lakása. A ruhadarabok szanaszét hevernek a földön. Tibi és Szöszi az ágyban. A Tibi ébredszik, hitetlenkedve fedezi föl maga mellett a lányt, aztán valami rémleni kezd neki. Hirtelen kiugrik az ágyból és kirohan a fürdőszobába. Hallani, ahogy öklendezik, aztán lehúzza a WC-t. Hidegrázósan visszabotorkál a szobába, sarokig kitárja a hűtő

ajtáját, tejet keres benne. Kivesz egy zacskót, ám alig egy korty van benne. A lány is fölébred, Tibire néz, majd lenyúl az ágy mellé és fölvesz egy laposüveget.)

SZÖSZI: — Soha sem hallottál még arról, hogy kutyaharapást csak szőrével?

TIBI: — Mi van?

SZÖSZI: — Ezt húzd meg! *(fölül az ágyban)*

TIBI: — Én többet soha.

SZÖSZI: *(a lány iszik, majd:)* — Azt csak hiszed, hapikám. Amilyen cefet a lelkivilágod, hamarosan törzsvendég leszel valamelyik kricsmiben vagy fölakasztod magad, ha csak nincs valami kibaszott nagy szerencséd, és nem nyersz a lottón vagy mit tudom én. Na nem gondoltad meg? *(Nyújtja az üveget Tibi felé. Tibi az ágyhoz megy, leül mellé, elveszi az üveget és kortyol belőle.)*

TIBI: — Honnan tudsz te ilyeneket, amatőr lélekbúvár vagy, vagy mi a szösz?

SZÖSZI: — Az éjszaka mindent elsírtál a vállamon, s elég sokat láttam már, de azt is mondhatnám, hogy azonos cipőben járunk, igaz az én lábam csak harminchetes.

TIBI: — Legalább te a...

SZÖSZI: — A francokat! Én is csak leplezem, csakazértis *(Csakazértis egybe!)* jókedvű leszek. Nehogy valaki már sajnáljon! CSAKAZÉRTIS! Érted? CSAKAZÉRTIS! Na igyál még, és ne nézz ilyen bánatosan rám, mert még elkámpicsorodok!

TIBI: *(Tibi kortyol még ,majd visszaadja az üveget, a lány megissza a maradékot, és öltözködni kezd. Tibi csak úgy maga elé:)*

Ránk taposva halad tova
monoton hétköznapiak hosszú sora.
Úgy érzed elment melletted az élet,
mint kirakatot csak kívülről nézted.

SZÖSZI: — Hát így van ez, hapsikám. Mellesleg ki írta?

TIBI: — Teljes életnagyságban. *(mutat végig magán)*

SZÖSZI: — Van még?

TIBI: — Miért? Csak nem tetszett?

SZÖSZI: — Na lököd?

TIBI:

Néhány jó barát sejtí csak
stigmáimat,
hogy mit jelentenek
a lelkembe vert szegek.
Tehetség vagy örület
viselnem kell keresztemet.
Le nem rakhatom,
génjeimben hordozom
s ha nyomja már a vállamat
a kocsma némi enyhet ad.
Ad?

SZÖSZI: *(A lány már fel van öltözve és az ajtóban áll:)* — Ezt most rögtönözted?

TIBI: — Az utolsó két sort, a többi már megvolt.

SZÖSZI: — Egyszer még lesz belőled valaki, ha kibírod addig.
Szióka. *(Már félig behúzta az ajtót maga után, amikor visszafordul.)*
Amúgy az ágyban is egész klassz voltál, ha eszedbe jutnék, tudod hol találász.

(Tibi spirálfüzetet, tollat vesz elő, úgy ül az asztalhoz, hogy a kocsmaszínre lásson, mintha csak elképzelné, amikor elkezd írni, az ő lakása elhomályosodik, a megvilágítás olyan halvány, hogy inkább csak sejteni lehet, hogy ott van, mint látni.)

(A kocsma oldalon fölhangzik a kórus:)

KÓRUS:

A kricsmiben van csak demokrácia:
együtt iszik a cigány, a komcsi, a pap fia,
a sápot leveszi a csapos, az állam, a maffia.

Őszinte haverok a részegek,
ezért ütköznek gyakran a nézetek.
Könnyű feloldani a diszharmóniát:
csak kérjél haver egy rundó piát!
Itt megfér rap, operett, sanszon,
Mindegy, hogy mi, csak hasson.
Míg az alkohol mámorát élvezed:
nem lázadsz,
nem vallasz eretnek nézetet.
Hát minek a józanész?
Ég veled!
A másnap, a másnap,
mikor fölélbredek!
De most igyunk,
józanész isten veled!

*(Amint a kórus elhallgat a reflektor fénye egy harminc-negyven
közötti férfira vetődik.)*

HARMINCAS:

Az idő fölgyorsul harminc felett,
lassan felőrli maradék hited.
Megfakult álmok még kísértenek,
de újabbak már nincsenek.
Nincsenek már járomszegek,
de őrzi még emlékezet.
Kevés volt a lendület,
már célba értek a győztesek.
Mégis mi visz tovább:
becsület, virtus, megszokás?
Sem az, sem ez.
Csakis a szesz.

KÓRUS: *(A kórus ismétli:)*

Mégis mi visz tovább:
becsület, virtus, megszokás?
Sem az, sem ez.
Csakis a szesz.

(A fény most egy negyvenes, jóképű, ápolt és jólöltözött férfira mutat:)

MÁSIK NEGYVENES:

Megkopott szerelem langymelegét őrzöm
fénylő emléktöredékek között.
Vérbő gondolatok
gyűjtanak
új tüzeket,
ha te lennél a gyönyörű végzet,
én mindent eldobva
vétkeznék veled!
Az ép ész hogy foszlik semmivé
egy ringó csípő,
egy kacér mosoly között?
Lelkembe a bűn költözött.
Fáj a hűtlenség, fáj a vágy.
Nincs beteljesülés, nincs feloldozás.
Néma áhítat, elkapott tekintetek.
Már csak ennyi jár neked?
Miért áhítasz új szerelmet?
Idővel az is régi lesz,
a gyönyör elillan,
a fájdalom marad.
Hűtlen lehetsz még sokszor,
hű már többé
soha.

KÓRUS: *(Kórus ismétli:)*

Hűtlen lehetsz még sokszor,
hű már többé soha!

CSAPOS *(unottan:)*

Öröm vagy bánat, csak nyerhetek rajta,
bár néha már unom a süket dumákat,
hogy én vagyok a lelki szemetesláda,
hát jópofát vágok, s egy felest bedobok,
bedobok egy felest, és jópofát vágok.

(a háttérben, otthon)

ASSZONYOK KÓRUSA:

Ha fáradt, feldobott, morcos,
rögtön a pohárhoz kapdos.
Legyek letörve bárhogy,
én csak húzzam a jármot!
Gondjaim az égig nőnek!
Istenem!
Miért teremtetél nőnek?
A férfinak könnyű a dolga,
neki első a kocsmá
s még elvárná tőlem az áldott,
hogy ne ontsam reá az átkot.
Örüljek, hogy hazatántorgott?
Fal, mint a disznó,
s már hortyog.
Még motyog:
Az órát négyre.
Hát sosem lesz ennek vége?!

*(Most belép a kocsmá ajtaján egy keménykötésű, vad tekintetű húsz
év körüli srác)*

A „LELENC” dala:

HÚSZAS:

Nem akart senki, senki sem várt.
Kéretlen-kelletlen világra jöttem
Szüleim útja csak keresztezte egymást
s már ketté is vált,
nekik csak egy epizód volt,
s én a mellékterméke.
Hogy ne emlékeztessen rá őket,
egy intézetben letettek.
Megtetszettem néha egy-egy
gyermektelen házaspárnak,
de láttam; alig várják,
hogy a felszínre törjön
a sok rossz, mi ott lapul
a lelenc génjeibe rejtve,
s vittek vissza,
mint megunt kiskutyát.
Hányódtam intézetek,
nevelőszülők között,
rám csöppent néha egy kis szeretet,
ettől életem még keserűbb lett.
Hogy védekezzek, megkeményedtem,
magányos farkas lettem.
Nincsen őszám, nem lesz utódom,
Senkihez, semmihez nem tartozom,
családot nem alapíthatok.
Reményem emberi életre?

*(Belép egy prostituált, rögtön kiszúrja magának a srácot, odamegy,
az int a pincérnek, közben a Húszas folytatja:)*

HÚSZAS:

Hiába kapaszkodsz,
a társadalmon kívül rekedsz.

Rád van sütvé a bélyeg:
INTÉZETI, LELENC!
Nincs igazság, nincs vigasz.
Így hát mi marad?

KÓRUS:

Így hát mi marad?

HÚSZAS:

Egy olcsó kis nő,
egy üveg pia,
sőt jöhet a drog.
Le vannak szarva a holnapok!
A nő sem fontos,
csak a pia, meg a drog.
Semmit sem ígérnek a holnapok.

KÓRUS:

Semmit sem érnek a holnapok?

A „PROSTITUÁLT” dala:

PROSTITUÁLT:

Olcsó vagyok, mindenre kapható.
Rossz útra sodort a sors.
Pénz, az ember szégyenletes
találmánya te!
Pénz, az ember szégyenletes
találmánya te!
Odaadom érted a testem
a sok kéjéhes,
kangörcsben fetrengő hímnek,
hogy üres csillogást
kaphassak érted.

Hogy üres csillogást
kaphassak érted.
Lelkem gyertyája
csonkig égett.
Ne tudjátok meg,
mit érzek!
Ne tudjátok meg!
Ez elviselhetetlen
s ha el,
csak úgy,
ha az ember lánya részeg.
Ember?
...
Lánya?
...
Részeg?
...
Féreg.
..
Nem én!
Én nem!

(A srác és a prostituált elmennek, az egyik asztalnál egy férfi kártyapaklit vesz elő, és keverni kezdi.)

A „JÁTÉKOS” dala:

JÁTÉKOS:

Nekem a pénz nem gond,
nyerek vagy vesztek
egyre megy.
Az élet csak játék,
s van mikor tét.
Itt nyerünk egy percet,

ott elvesztjük mind.
Semmit sem ér
ha nem nyerek!
Ha vesztek, sem gond,
legfeljebb elmegyek.

(A kártyázók mögött, a sarokban ül egy férfi, az ő monológja.)

KIBIC:

Ha a tévét leültem nézni
vagy a sportot olvastam volna,
a kisebbik elkezdett bögni,
mert a nagyobb már nyúzta!
Vagy jött az asszony,
hogy szöget verjek a falba,
levált a cipője sarka,
csöpög a csap, folyik a WC.
Egy percig nem hagytak békén.
Vettem kabátom,
becsaptam ajtót magam mögött,
lement két nagyfröccs
s hogy teljen az idő
leültem zsugázni.
Ultimat fogták.
Királyt húztam, ha betlire mentem,
a durtmارشhoz meg pont az hiányzott.
Ittam még egyet, kevertem újra.
Jött a ferbli, a fájer,
huszonegy, póker.
Mire magamhoz tértem,
elúszott minden pénzem.
Ez sem volt elég,
elvertem azt is,
mit meg sem kerestem még.
Minél jobban szerettem volna

valamit visszanyerni,
annál többet vesztettem el.
Egy nap azt vettem észre:
nyugodtan nézhetek tévét,
ha úgy tetszik, olvashatok.
Nem zavart gyerek, sem asszony,
mert most ők mentek el.
Bántott a csönd, kiokádott a ház,
megint a kocsmában kötöttem ki.

(A falon lévő tükör felé fordul s mintegy önmagának mondja:)

Ha vesztesnek születnél; ne játssz!
Hallgass, kibic, ivásra használd pofád!
Csöndben igyál, ne játssz,
ha nem tudsz veszíteni.
Rossz volt a rosszal?
Szenvedj egyedül!
Pohár akad?
Ital is kerül.
Igyál egyedül!
Egyedül
a kocsmában,
zajban, tömegben,
mégis egyedül,
ha már így sikerült.
Sikerült?!
Egy pohár,
aztán még egy.
A végén mennyibe került?

FÜGGÖNY

HATODIK SZÍN

SZÍNHELY:

A baloldal egy büfé, ifjú, fel nem ismert tehetségek (felfedezésükre várók), öregedő mellőzött (és önjelölt) zsenik. Heten, mind kólát vagy üdítőt iszik. A három idősebbnek remeg a kezében a pohár, a Tibiében még nem.

Jobb (?) oldal egy irodalmi folyóirat szerkesztősége, főszerkesztő, levelezési szerkesztő, titkárnő. Fent középen: „NAGYON IRODALMI SZERKESZTŐSÉG”, alatta: „SOK AZ ESZKIMÓ, KEVÉS A FÓKA.” És még ez alatt: „Az is BOLOND, KI POÉTÁVÁ LESZ Magyarországon.”

SZEREPLŐK:

Tibi, Szerkesztő, Ifjú, Másik ifjú, Vén, Másik vén, Fiatal, Idősebb, NAGY ÍRÓ, Titkárnő.

(Az Ifjú átmegy a szerkesztőségbe, leteszi írásait a főszerkesztő elé, az fel sem néz, egy kéziratot lapoz unottan.)

SZERKESZTŐ: — Úgy két-három hét múlva érdeklődjön.

(Ifjú vissza a büfébe, sört kér. Következő a Vén, leteszi a kéziratot.)

SZERKESZTŐ: *(fel sem néz)* — Egy hét múlva érdeklődjön!

VÉN: *(vissza a büfébe)* — Egy deci konyak, egy üveg sör.

(Másik ifjú, kézirat.)

SZERKESZTŐ: — Úgy két-három hét múlva érdeklődjön!

(Másik vén be, szerkesztő, kézirat)

SZERKESZTŐ: — Majd egy hét múlva érdeklődjön!

MÁSIK VÉN: *(vén ki, a büfében:)* — Deci konyak, üveg sör.

(Fiatal be, kézirat)

SZERKESZTŐ: — Három-négy hét múlva érdeklődjön!

(büfé, Cola, feles)

(Idősebb be, kézirat)

SZERKESZTŐ: — Majd egy hét múlva érdeklődjön!

(Idősebb vissza, két deci bor)

(Tibi be, kézirat)

SZERKESZTŐ: — Úgy két-három hét múlva.

(Tibi ki, fél konyak, egy sör.)

(Belép a büfébe a NAGY ÍRÓ [Akárki Tihamér], arcán fensőbbbséges mosoly, köszönésképen hanyagul fölemeli kezét, az ifjak meghajolnak előtte és látszik, hogy: „HÚ HISZEN EZ ...” A vénnek utálkozva hátat fordítanak, Tibi észre sem veszi.)

NAGY ÍRÓ kopogás és hívás nélkül be a szerkesztőhöz, amint belép, a szerkesztő felugrik és siet elé.

SZERKESZTŐ: — KEDVES IZÉ! CSAK HOGY VÉGRE MEGTISZTELT! Elhozta, amit megbeszéltünk?

NAGY ÍRÓ: — Azzal sajnos nem készültem el, de lenne egy fiatalkori zsenyémm...

SZERKESZTŐ: — Óh, természetesen. Az ön neve ... *(az ajtóig kíséri hajlongva)*

(A NAGY ÍRÓ a büfébe, rendel egy courvoisier-t, érdeklődve szemléli a társaságot, majd kiválaszt egy „FELFEDEZÉSÉT VÁRÓ”-t s odainti. Az meglepődve, boldogan és megalázkodva odalép:)

IFJÚ: — Parancsol?

NAGY ÍRÓ: — Már többször láttam itt, kíváncsi lennék...

(A fények kialszanak, fölhangzik Pressernek a száma:

„Nem adom fel, míg egy darabban látsz, nem adom föl, míg...”

Amikor felgyulladnak a fények, ugyanaz a színhely, ugyanazok a szereplők, a NAGY ÍRÓ nélkül. A titkárnő név szerint szólítja be őket:)

TITKÁRNŐ: — Senki Alfonz! *(A Vén be.)*

SZERKESZTŐ: — Ez már lejárt lemez és azért, hogy rendszerváltás volt, nem csámcsoghatunk a múlt sérelmein.

(Kéziratot visszaadja. Vén lelombozva büfébe, deci konyak, még egy.)

TITKÁRNŐ: — Senki Alfréd! *(Másik ifjú be)*

SZERKESZTŐ: — A helyzet és a téma valós, de a megfogalmazás és a stílus!

(Kézirat vissza, Másik ifjú ki, büfé, vodka, vodka, sör.)

TITKÁRNŐ: — Kezdő Árpád! *(A NAGY ÍRÓ által kiválasztott Ifjú be.)*

SZERKESZTŐ: — Nagyon örülök. *(kezet fog vele)* Önt a figyelmembe ajánlotta "X" úr, és mért ne adnánk meg a lehetőséget egy ifjú tehetségnek? Mihelyt módunkban lesz, megjelenik az írása. Majd értesítjük.

(Kezdő ki a büfébe, lába alig érinti a földet, dagadó mellel méri végig a többieket és rendel egy rundot.)

TITKÁRNŐ: — Izé, valamilyen Tibor. Nem tudom kiolvasni. *(Tibi be)*

SZERKESZTŐ: *(elgondolkozva)* — Írásai mélyek, bonyolultak formailag és tartalmilag egyaránt. A teljesség keresése, a világ értelmezése műveinek fő mondanivalója. Képi nyelve egyéni, sajátos mitológiát alkot, a líra és epika határán mozognak, de nem elég kiforrottak és a helyesírás ugye. Egy írónak azért illik a szakma alapvető kérdéseivel tisztában lennie. Azt tanácsolnám ... *(nyújtja a kéziratot)*

TIBI: — Kapd be!

FÜGGÖNY

HETEDIK SZÍN

SZÍNHELY:

Mind a két oldal kocsmá, az egyik lepusztult, a másik konszolidált. Tibi a normálisabban tűnik föl. Minden betétdal újabb oldalon van előadva, Tibi mindig átmegy arra az oldalra, ahol a betétdal megy, s az van erősebben megvilágítva, ahogy vándorol ide-oda, a kocsmák egyre piszkosabbak és lezüllöttebbek s a közönségük is.

SZEREPLŐK:

Tibi, Tibi apja, Kórus, Női kórus, Hajtós, Jövőtlen, Hatvanas, Felszarvazott, Agglegény, Szociális, Alma, Basszus, Szoprán, Csapos, Senki, Fásult.

(ötvenes, enyhén kopaszodó, pocakos férfi, arcvonásai elfolynak)

A „HAJTÓS” dala:

HAJTÓS:

Hogy sürgettem
az amúgy is gyorsuló időt!
Hogy ne más mondja meg
mikor, mit tegyek.
Azt hittem az élet egyszerű.

Ez itt jó, s mi nem
az csak rossz lehet.
Aki dolgozik megél,
csak a lusta
vagy tehetetlen elé
vetik a kegyelemkenyeret.
A rossz a végén meglakol,
csak a gyöngék menedéke az alkohol.
Én naiv, tudatlan gyerek!
Hittem:
Az ember szabad,
szív és ész vezérli tetteit,
jogai vannak,
álma szárnyakat ad.
Szabadság? Jogok? Választás?
Van jogod:
villanyszámlát,
lakbért, OTP-t, adót fizetni.
Gyermekeid felnevelni,
halottaid eltemetni.
Létfenntartássá alacsonyul léted,
elkopnak mind a nagybetűk.
Bizony kell az alkohol,
hogyha már megalkuszol.
A mókuserékből szabadulsz,
egyszer holtan majd kihullsz.
Hogyha mégis megalkuszol,
ahhoz kell az alkohol.

KÓRUS:

Hogyha mégis megalkuszol,
ahhoz kell az alkohol.

(másik oldal)

A „JÖVŐTLEN” dala:

JÖVŐTLEN:

Ha volna kocsim és házam,
az asszony kajával várna,
futna elém a gyerek,
nem ülnék itt, mint ezek.

(másik oldal)

A „HATVANAS dala:

HATVANAS:

Két évem volt már csak hátra,
vártam a nyugdíjazásra,
erre tegnap fenéken rúgtak,
hát ki ne boruljak,
s jól be ne rúgjak?!

(másik oldal)

A „FELSZARVAZOTT” dala:

FELSZARVAZOTT:

Engem megcsalt az asszony,
homlokomra agancsot ragasztott.
Most menjek az erdőbe bőgni!
Nincs erőm megölni,
eljöttem inkább inni.

Eljöttem inkább inni,
mert nincs erőm megőlni.

(túloldal)

Az „AGGLEGÉNY” dala:

AGGLEGÉNY:

Ha nős lennék, nem innék
Vagy nős lennék: ha nem innék?
A fene se tudja már,
mi volt előbb:
a tyúk vagy tojás.

KÓRUS:

A fene sem tudja már,
mi volt előbb:
a tyúk vagy tojás.

(oldalváltás)

A „SZOCIÁLIS” dala:

SZOCIÁLIS:

Többszörösen hátrányos helyzetű
vagyok.
Számomra drágák
a drogok,
persze hogy iszik,
hisz
többszörösen hátrányos helyzetű vagyok.

(másik oldal)

Az „ALMA” dala:

ALMA:

Ivott apám is.
Tudják: Az alma, meg fája.
Ne mondják:
Nem ütött apjára.
De csak ha ő is részeg,
olyankor mindig délceg.
A rumli után a muter
mindent helyrerak.
A pohár mellett kibékülnek a férfiak.

BASSZUS: *(a háttérben)*

Otthon az asszony elmormolja
századszor, mint szent imát:

SZOPRÁN:

Uram, vezesd már haza
a részeg disznáját!
Bizisten elmegyek érte!
A pultra kaparom ki két szemét.

NŐI KÓRUS:

A szemét!
A gyerek már reszket, ha megjön,
részegen zuhan az ágyba.
Sörtől, bagótól bűzlik ruhája.
Rám lehel, szuszog és nyomkod.
Még van pofája, azt kérdi:
jó volt?
Másnap ha józanon fölkel,
rám néz, végig simít az ujja.

Miért bocsájtok meg újra?
Én védem, mint rendesen:
ha iszik, egy kicsit durva,
de tulajdonképpen „jóember”.

KÓRUS:

Jó ember?

A „REMÉNYEVESZTETT” dala:

TIBI:

Ó átkozott,
csak feledhető lenne a tegnap!
Ne virradna rám már több nap!
Lélekben térdre esve,
mint féreg a porban,
törött gerinccel fetrengő állat.

...

Tudat és lét:
A koldus ereszcserzés alá tartott
horpadt bögréje csak.
Rosszabbat hozhat csak minden nap.
Üres és sivár, életnek tűnik,
igaz is félig, hogy valami van,
de ezt mindenre rá lehet húzni,
rá is húzzuk, ha kell, ha nem.

...

Lélekben térdre esve
a kocsmába hogyha lépsz be:
Nyújtod a kezéd,
emeled hangod,
mintha minden rendbe lenne,
pedig ott lent, a nagy semmi alatt,
mint egy korty szesz, illanó mánor

annyi sem vagy.
A test, ez az álca még látszik,
de bent kiégett minden,
üres és fáj,
ám a szesz még visz tovább.
Hová a francba?
Hisz ennél már nincs alább!

KÓRUS:

Ennél már nincs alább?!

(A másik oldalon feltűnik Tibi apja, öreg és megtört.)

CSAPOS: *(körülmutat)* — Mindmegannyi szürke, hétköznapi, valóságszülte életregény. Egyforma forgatókönyv szerint, ugyanarra a klisére: félrecsúszott életek, zsákutcák, reménytelenség, elidegenedés, magány. Definiálható okok és következményeik láncolata..., érthetetlen és megmagyarázhatatlan, hogyan és miért és mért pont ő?

(Tibi belép abba a kocsmába, ahol apja is van. Már nagyon szakadt és elhanyagolt. Amint észreveszi az apját, fordulna vissza, de késő, mert ő is észrevette. Odamegy hozzá.)

TIBI: — Szervusz fater.

APA: — Szervusz fiam. *(végigméri)*

TIBI: *(ingerülten)* — Most boldog vagy?! Igazad lett.

(Az apja int a csaposnak és mutatja, hogy kettőt, az rögtön hozza az italokat.)

APA: — Előttem ne add a nagyfiút! Tudod, hogy nem. Én mindig szerettelek és szeretlek, csak soha nem tudtam kimutatni. *(könnyeivel küszködik)* Hallottam, hogy elvették tőled a gyereket, reméltem, hogy

attól még jól megy a sorod, azért nem nyitod ránk az ajtót. Ha rám haragudtál is, anyádat megnézhetted volna.

TIBI: *(ő is könnyeivel küszködik)* — Ne haragudj, még ma fölmegek.

APA: — Késő, fiam.

TIBI: — Tudom, hogy késő, de...

APA: — Már egy éve meghalt.

TIBI: *(ordítva)* — Mondd, hogy nem igaz!

(Az apja magához öleli, hangtalanul zokognak. Isznak, sokat isznak. A csapos bekapcsolja a tévét, egy feltörekvő banda klipje megy:

HARD ROCK

Minek a gitár, ha nincsen húr?
Minek a lány, ha nem rád vár?
Minek az ágy, ha nem úz a vágy?
Minek az ital, ha nem rúgsz be?
Minek a drog, ha nem élsz vele?
Minek a tudás, ha nem boldogít?
Minek a vágy, ha csak bűnbe visz?
Minek a csillogás, minek a fény?
Elnyel a sötét, nincsen remény!
Minek a tűz, minek a parázs?
Hamuvá omlik, elmúl a varázs.
Minek az út? Csak körbejárász.
Születsz a semmibe, álmok közt élsz.
Mire fölfognád, a végére érsz.
Minek a holnap, itt van a ma!
Minek az ital, ha nem rúgsz be?
Minek a drog, ha nem élsz vele?
Rózsaszín álom, de sötét az éj.
A semmibe hullsz, nincsen remény.
Rózsaszín álom, de sötét az éj.

A semmibe hullsz, nincsen remény.

(Tibi és az apja egymást vonszolva, kibotladozik.)

(Másik oldal)

A „SENKI” dala:

SENKI:

Én kérem valaki voltam
megmondhatja bárki itt,
a rendszerváltás padlóra vitt
s lett az orrom rézkilincs
s lett az orrom rézkilincs.

(másik oldal)

A „FÁSULT” dala:

FÁSULT:

Megkoptak már az ünnepek,
a tél sem a régi, sem a nyár s az őszi sem,
a tavasz sem vigasz,
csak az emlékek fénylenek.
Nem ad mámort már a bor,
a szerelem is langymeleg.
Felnőttek már a gyerekek.
Az idő lassan bandukol.
Oly gyorsan múlt el
az ifjúkor!
Oly gyorsan múlt el
az ifjúkor!
Egyet jelentett egykoron:
az ágy és a vágy.

Többre nézek ma már
egy féldecit
Egy fél decit többre nézek
Ma már.

FÜGGÖNY

NYOLCADIK SZÍN

SZÍNHELY:

Pár évvel később. Bal oldalon egy szeretetszolgálat ingyenkonyhája, jobb felől egy osztályon felüli étterem. Az ingyenkonyhán különböző korú és nemű emberek állnak sorba az ételért, rengetegen vannak, alig férnek a teremben. Tibi és az utcaseprő előtt már csak néhányan állnak.

SZEREPLŐK:

Tibi elhanyagoltabb és szakadtabb már nem is lehetne, az **Utcás** úriembernek tűnik mellette, mindkettejük kezében csörög a tányérban a kanál, úgy delirálnak.

Az étteremben a rajkózenekar épp elhallgat, csak néhány asztalnál ülnek. A központi asztalnál három férfi és egy fiatal nő ül. Az egyik férfi (**a vállalkozó**) negyven év körüli, **Mister Biznisz** (angol vagy amerikai) jó hatvanas, **Schwarz** ötvenes.

Lány, Méla, Prímás, Örült, Beteg, Másik beteg, Még egy beteg, Újabb beteg, Riporter, Orvos, Klosár, Patkányok (1-2-3-4), Ápoló, Bernáth atya.

VÁLLALKOZÓ: — Csak rendeljenek nyugodtan, ha nem haragudnak, nekem lenne néhány fontos telefonom. (*Veszi elő a mobilt, a Lány fordítja Mr. Biznisznek, az megértően bólint. A Vállalkozó pötyögget a számológépen, majd a telefonba:)* Figyusz kisapám? Azonnal jegyezz a Krakatoából harminc-negyvenmillióig!

Hogy napról-napra zuhan? Nem sokáig! Biztos információim vannak. A "Z" holdingot pedig még sürgősebben passzold el. Tudom, hogy mit csinálok! Kellene még kárpótlási jegy is, úgy ötvenig, de nyolcvannál ne adj többet érte. Ha kapsz valami fülest, hívjál! Újra pötyögtesz: Te vagy az Linkeszkém? Csak a lényeket mondom, mert fontos tárgyalás közepén vagyok: Nyújtsd be a pályázatot arra az elektronikai cégre, ígérj rá a németre, mi a felét kárpótlási jegyben fizethetjük, már ez maga kész nyereség. Most tárgyalok a Lenyel Konzern képviselőjével, ő két év múlva a dupláját adja nekünk érte valutában. Hogy ők csak felszámolják vagy beolvasztják? Mit érdekel ... Mióta lettél ilyen hazafi? A suska a lényeg. Öt százalék ..., hat ..., hét és fél, de ez az utolsó! *(Zsebébe csúsztatja a telefont, még egyszer elnézést kér, ő is rendel.)* — Na fordítsa, kislány! Minden sínen van, már csak alá kell írni a szerződéseket, és magáénak érezheti a céget. *(A lány odahajol Bizniszhez, és fordít, az bólint, majd kérdez valamit.)*

LÁNY: — A Mr. azt kérdi, hogy mi erre a biztosíték?

VÁLLALKOZÓ: — Hogy én milyen bunkó vagyok! Még be sem mutattam egymásnak az urakat. Mister Biznisz a Lenyel Konzernről és Schwarz úr a KORRUMPH minisztérium osztályvezetője, az ő szava a döntő a pályázat elbírálásában. *(A lány fordítja, a Mr. mond valamit.)*

LÁNY: — Mister Biznisz meg van elégedve, a formaságok elintézése után azonnal intézkedik, hogy a pénzt utalják át a zürichi számlára.

VÁLLALKOZÓ: *(elégedetten összedörzsöli a kezét:)* — Ha megbocsátanának még egy telefont. Figyelj aranyom! Utálj *(nem elírás!)* át az Aranyeső vagy mifene... Az az! ...Aranyág számlájára egy milliócskát! Jót fog tenni az imágénknak. *(Így mondja. Elrakja a telefont, homárt esznek és szarvasgombát, francia pezsgővel öblítik.)*

(Az ingyenkonyhában babgulyást esznek sok kenyérrel. Tibi és az utcaseprő is megkapja az adagját, alig találnek helyet, végül leülnek egy asztalhoz, ahol egy idősebb férfi már befejezte az evést, de nem

áll föl, csak ül magába roskadva. Tibi mohón eszik, az sem zavarja, hogy alig marad valami a kanálon, mire a szájához ér.)

MÉLA: — Ne siessen! Ilyen állapotban megárthat.

TIBI: *(fölháborodottan)* — Milyen állapotban?

MÉLA: *(kinyújtja a kezét, az övé is remeg)* — Elnézést, engem csak a jó szándék vezetett...

TIBI: — A pokolra vezető út is jó szándékkal van kikövezve! Foglalkozzon a maga kínjával!

UTCÁS: — Ne sértődjön meg, de a más vagy még inkább soknapos gyomor hajlamos kiadni magából az ételt, ha nem vigyázunk. *(Nyújtja ki ő is a kezét, az is remeg.)*

TIBI: — Na és, nem a te gondod. Foglakozz a kajával, aki falt, az meg adja át a helyét, mert mások is szeretnének zabálni.

MÉLA: — Látom, fiam, keserű vagy, és megbántott, beleharapnál a segítően feléd nyúló kézbe. Ne tedd!

TIBI: — Francba az ilyen nyálcsurgató dumával! Mi maga, irgalmas szamaritánus vagy pap?

MÉLA: — Pap voltam, de levettem a reverendát, mert amit láttam, megingatta a hitem.

TIBI: — Ekkora marhát! Mikor a papoknak, a politikusoknak és a szélhámosoknak a legjobb, vagy az még jobb, ha mind a három egyszerre az illető. *(Elvigyorodik.)*

MÉLA: — Megértelek, sokan visszaélnék a hivatásukkal, s csak azért lesznek ezek vagy azok, mert az érvényesülés legrövidebb útjának tartják. Én nem akartam beállni e sorba, s rájöttem, hogy a hitem is gyöngé, inkább vállaltam a sorsközösséget az elesettekkel.

TIBI: — Mindjárt sírva fakadok.

MÉLA: Hiába bújsz a cinizmus mögé, EMBER vagy, nagy E-vel, bármennyire...

TIBI: — Ne sértegetsz! Az embernél utálatra méltóbb férget még nem hordozott hátán a föld.

UTCÁS: — A nőkről se feledkezz meg!

TIBI: — Na persze. *(Megenyhülve. Csöndben esznek, a Méla csak nem tágít.)*

(A másik oldalon befejezték az evést.)

A „SCHWARZ” dala:

SCHWARZ:

Egy vagyok csupán a sok közül,
ki érdem nélkül bársonyszékben ül,
kapaszkodok, ameddig lehet
benne maradok,
bár érzem mennyire inog.
A látszat csal, hogy
a szócséplés nem hoz profitot.
Háttér információkon sül a gesztenyém,
kéz kezét mos, ömlik ám a pénz.
A tisztesség erénye lehet másoké,
elég nekem, ha pénzem van elég.
A tisztesség erénye lehet másoké,
elég nekem, ha pénzem van elég.
Az információ eladható.
Éljen a korrupció!
Krachból,
csődből profitálok,
eszmei síkon alkoholizálok.

A „PRÍMÁS” dala:

PRÍMÁS:

Nagyapám még válykot vetett,
teknőt vájt, kosarat, lábtörlőt font.
Ha megjött a pénzzel
folyt a pálinka és a bor,
pattogott, égett a tűz, sült a hús.

...

A kanalak kannák ritmusa
most is véremben dobol.
Anyámat hallom, ahogy dúdolja
az ősi dallamot,
mit népünk Ázsiából hozott.
Apám büszke tartással járja a táncot,
szemében különös láng lobog.
Fénylik csizmája szára,
ujjával pattint.

...

Egybefolyt lelkünk,
büszkék voltunk, hogy összetartozunk,
míg tartott a szesz s a szent révület.
Nem bántott, hogy putriban ébredünk,
öten alszunk egy dikón,
ablak helyett újságpapírt zörget a szél,
a vakaródzó kutyák, a füstszagunk,
a fáradt, koravén, kócos asszonyok.

...

A házamban egy miniszter hasra esne,
New Yorkot és Tokiót jobban ismerem,
mint Szegedet.

Az asszony alig bír
a szépségszalomba eltipegni,
annyi aranyat aggat magára.
A mellényzebből kifizetném
ezt az egész bagázst.

Óh a Devlába!

Pszichológushoz járok!
Ha már nem vagyok büszke rá,
milyen cigány vagyok?
Hol az a szent révület?
Reggelenként remegve ébredek,
érezem a delírium közeleg.

Lavottát is ez ölte meg.
Hogy ne remegjenek ujjaim a húrokon
mindig feltöltöm magam.
A Stradivárim elsírja minden bánatom,
újra látom apám szemében a lángot,
lelkem mélyén anyám dalol,
újra büszke cigány vagyok.

(Az ingyen konyhán Tibiék befejezték az evést.)

UTCÁS: — Ha meg nem sérteném az urakat és semmi hátsó szándékot ne keressenek mögötte, meghívnám önöket egy kis itókára.

TIBI: — Csak nem te vagy a Mágna Miska álruhában?

UTCÁS: — Az nem, de van néhány forintom, ami égeti a zsebem, s ismerek a közelben egy olcsó csehót.

TIBI: — Ha már így kapacitálsz, én benne vagyok, mert most nagyon le vagyok égve. Lopni nem tudok, a guberálást lekéstem ma, és már nincs egy szemernyi szégyenérzetem se.

(Szedelőzködnek mindhárman. Az osztályon felüli étterem s az ingyen konyha egy része is átalakul utcarészletté bárral, középen a Zöld Takony nevű kocsmá, ajtaja mellett szemetesekukák s végül egy Sex Shop. Az utcán arab csencselők, bő szoknyás erdélyi asszonyok, diplomata táskás, öltönyös, mobilos fazonok, kéregetők, prostituáltak (és emberek is).)

Az ingyenkonyha helyett egy pszichiátriai osztály egy kórterme, tíz ágygal, ebből három rácsos. A rácsos ágyakban delírium rémképeitől gyötörtén sikoltoznak, rázzák a rácsot s van amelyik csak káromkodik, férfiak. Az egyik rácsos ágyban a beteg abbahagyja a rács rázását, az ő „magánszáma” következik:)

ŐRÜLT:

Tanultam biz én sok okosat,
a tudás kihasználatlan maradt.
Nem vértéztem föl a lelkemet,

hiába az ész, ha a szív vezet.
Sokat feledtem, azt még tudom:
nyomorba dönt az alkohol.

A sok bölcsességből ez maradt:
Ki korán kel, nem mind lel aranyat.
Állítom biztos megélhetésed se lesz,
ha nem az ész, hanem a szív vezet.
Elfeledném, de nem tudom:
nyomorba dönt az alkohol.

„Más feleségét, házát, sem másféle jószágát”
Nekem szent volt e parancsolat,
semmit sem ér, ha másnak nem az.
Falra hányt borsó, írott malaszt.
Mi a jó és mi a rossz hiába tudom,
ha nyomorba dönt az alkohol.

A sok tézist tetszés szerint tekerheted,
lehet vaslogikád, hideg fejed,
mindened elveszítheted, mihelyt
nem az ész, hanem a szív vezet.
Én már végképp nem tudom:
Nyomorba dönt az alkohol?
Ha már nem a szív, nem is az ész vezet,
akkor jönnek mind a pótszerek.
Sárba nyom szellemi vagy fizikai nyomor,
aztán jön csak az alkohol.

Van sok lény, mi embernek látszik,
mind eszik, alszik, játszik.
Ez mind Isten teremtménye lenne?!
A tetvek? Patkányok? Férgesek?
A delíriumban borzadva ráébredsz
ezek vettek körül téged:

tetvek, patkányok, férgek.

MÁSIK BETEG: *(ez nincs berácsozva)*

Ép testben ép lélek,
mondták a rómaiak,
én tudom milyen igaz.
Hogy a test
vagy a lélek hibája?
Mindegy már mára,
mindegy.

(Az utcán folyik a megszokott élet, néha kidobnak egy részegét a kocsmából, máskor rendőrök jönnek és igazoltatnak, a csencselők szétrebbennek, de amint elmennek, újra fölveszik eredeti pozíciójukat. A kórteremben feltűnik egy orvos, aki egy riporternek magyaráz, a riporter mikrofont tart elé, hogy rögzítse.)

ORVOS: — Ez már a végső stádium, innen már ritkán van visszaút. *(mutat a rácsos ágyra)* Néha azért előfordul, hogy hirtelen támadt vallásosság vagy megértő, empátiával rendelkező társ elrángatja őket a pokol tornácáról, s a gyógyulás útjára térnek. Nagy többségük a társadalom megbecsült tagja volt, látszólag olyan, mint a többi átlagpolgár, de csak látszólag. Legtöbbjüknek az átlagosnál jóval nagyobb volt az intelligenciája, tettvágya és érzékenysége s ezért jóval sérülékenyebb is. A környezet, amibe beleszülettek vagy akaratukon kívül belekerültek? Önbizalomhiány? Gáncsoskodók? Már nem mindig lehet kideríteni az eredeti okot, de így vagy úgy kisiklott az életük. A társadalom felelőségét sem szabad kihagynunk, sajnos a társadalomnak nagy szerepe van abban, hogy idekerültek. Amikor nőnek a gazdasági és társadalmi feszültségek, egyre több ember próbálkozik a szerencsejátékokkal, nő a drogfogyasztók és alkoholisták száma, mert kilátástalan helyzetükből nem találnak kiutat. A lelki sérülések és devianciák is ugrásszerű emelkedést mutatnak. Mindenesetre ezek az emberek nem tudták megvalósítani önmagukat s a bennük feszülő energiákat saját maguk ellen

fordították s önpusztítók lettek. Ha az ember nem teheti, amire hajlamai készítetik, előbb-utóbb frusztrált lesz és pótszerekhez nyúl: cigaretta, alkohol, drog, nemi hiperaktivitás és még sorolhatnám. Minket ebből most csak a drog és az alkohol érint. Sokan azt mondják, főlöszleges ezekre az emberi roncsokra ennyi pénzt kidobni, hisz maguknak köszönhetik, és úgyis visszaesnek. Nem értek velük egyet. Ezek az emberek a társadalom, a család, mondhatnám azt is, hogy a mi bűneinkért szenvednek. *(Letakarja a mikrofont és úgy mondja:)* Ők a pohárra feszített krisztusok.

(Az egyik rácsos ágyat megrázza lakója és fölördít:)

BETEG: — Ditta! Ditta! *(A riporter odamegy a mikrofonnal.)* Állomás..., ónix szemek. A vonat elment..., az utolsó is. Én várok. A síneket régen fölszedték, de én várok. Az állomás már roskadozik, én várok, várok, várok...

(Az orvos megnyomja a nővérhívót, bejön egy markos férfiápoló, leveszik a rácsot egyik oldalon, lefogják az egyre jobban őrzöngő férfit és nyugtató injekciót nyomnak a karjába. Most rákezd a másik rácsos ágy lakója is:)

MÉG EGY BETEG: — Piszok kurvák, rohadt stricik, engedjete ki! Hát nem látjátok, hogy fölfalnak, kiszívják a vérem! És azok a szemek! A szemek, a szemek, a szemek...

(Ebbe is nyugtatót nyomnak. Az egyik nem rácsos ágyon a beteg törökülésben ül, előre-hátra hintázik testével, valamit kitaratóan mormol kezdettől fogva, a riporter odamegy a mikrofonnal, most már halljuk mi is:)

ÚJABB BETEG: — A kegyetlenül őrlő kényszermunka egyetlen szent hozama a kitaszítottaknál: megismerték egymást. Olyan jónak, szépnek, rútnak, önzőnek, testvérnek, ahogy a kiválasztottak boldog közösségében erre sohasem volt módjuk. Az érdekeik, viszonyaik,

reményeik elfordították valódi énjüket. Itt azután újraszülettek. A szenvedés, a nívótlan, kemény munka, a sivár közöny kínjuk iránt, kissé a vallás és filozófia közötti emelkedettebb, semleges lelki zónával elválasztja őket az anyag túlértékelt fontosságától. A hiúság, az ambíció, a környezet véleménye itt nem készíti őket pózokra, áskálódásra, gyűlöletre. Itt egy elbukott emberi tömb minden hősies vagy értelmes cél nélkül, mint valami magányos, pusztai fal, állja a legkegyetlenebb sorsot, szenvedni az emberi közösségen kívül, egy kínai kuli életcéljainál is jelentéktlenebb erkölcsi tartalommal...

ORVOS: — Fölismeri?

RIPORTER: — Én ne ismerném fel Rejtő *Csontbrigádját*? Ez egész nap Rejtő-műveket fúj!?

ORVOS: — Egész nap, de csak ezt az egyet. A lélek tükre megrepedt, homályosan, torzan adja vissza a valót. Neki ez a való, minden irracionális ellenére vagy -ért való. Nézzen végig ezeken az embereken! Hát nem olyan, mint egy csontbrigád?

(Az egyik beteg bekapcsolja a magnóját, teljes hangerőre állítja: „A Guns n’ Roses: Knockin’ on heaven’s door” hallható.)

Az utcaszínen lámpaoszlopnak támaszkodik egy fiús kinézetű lány, egy öltönyös-nyakkendő s fazon megáll előtte, benyúl zsebébe, pénzt vesz ki s a lány markába nyomja, a lány forgatja a kezében s rákezdi:)

A „KLOSÁR” dala:

KLOSÁR:

Ha az lennék, aki szeretnék,
nem az lennék, aki most vagyok.
Ha ott lennék, ahol nem vagyok,
nem lépnének át a holnapok.
Ha szeretnének, én is szeretnék,
nem rossz, talán jó lennék.
Ha lennének előttem távlatok!

Tudnám; a nap rám ragyog.
Sodor a napok árja,
megtörténnek velem a dolgok,
nem élek, csak vagyok.
Sodor a napok árja,
megtörténnek velem a dolgok,
nem élek, csak vagyok.
Fennkölt érzelmek, magasztos eszmék
hidegen hagynak, én inkább ennék.
Korog a gyomrom, nincs egy vasam,
tudatom beszűkült, mi belefér:
csak egy szelet kenyér.
Csak egy szelet kenyér.
Egy fölfújt hólyag
pár forintot nyújt felém.
Hogy elvegyem
neki van szüksége rá,
nem nekem.
Neki van szüksége rá.
Meggzánom, hát elveszem.
Meggzánom, hát elveszem.

*(A lány ezután bemegy a „Zöld Takonyba”, ahonnan kijön éppen a már ismert Méla, az ő dala:
közben a pszichiátrián gyógyszert osztanak, vérnyomást mérnek.)*

A „MÉLA” dala:

MÉLA:

Imádkoznék én, csak látnám,
hogy aki hisz, üdvözülni,
a bűnös elnyeri a méltó büntetést.
Látom, Káin gyóntat épp,
Ábelre ütik a szégyen bélyegét.

Sámson sántán és bénán
italra kéreget.
Delila áldást oszt,
a kurvák fehér ruhában
szemlesütve térdepelnek az oltár előtt!
Putifárné megköveztetí Zsuzsánnát.
A nyálcsurgató vének Lótót
avatják szentté, papnők a lányai.
Salamon Jóbtól kér tanácsot,
Noé nem épít bárkát,
rentábilisabb egy kupleráj.
Sóbálvánnyá válnak az igazak,
Szodoma és Gomorra fölvirágzik,
Ninive a példakép.
Jónástól hányingere lesz a cetnek,
ő most a legmenőbb lemezlovas.
Lucifer a földet kiveszi gebinbe,
Isten ül a babérjain.
Nem hullik könnye értünk,
mindenekfelett a profit,
a nyomor meg álmodik.
Meddig még,
miért?

(Az üzletek bezárnak, az utca elnéptelenedik, Tibit is kipenderítik a Mennyei Béke Zöld Taknyából. A földre esik, de a kezében lévő üveget úgy tartja, hogy egy csepp se menjen veszendőbe tartalmából [mellesleg éjszaka van]. Meg sem próbál fölállni, fenéken csúszik hátra a kukáig, és hátát nekitámasztja.)

TIBI: — Hová sodrod, te rohadt szél, az átkozott porszemeid? Miért nem tudsz már engem is elsodorni? Minek vegetálok még mindig itt hit, cél és remények nélkül? Valóban nem véletlen semmi sem? Vagy ha az, mi értelme van? Miért nem kopott el álmaimmal, koszos ruháimmal a szégyenérzetem is. Még mindig nem szeretném, ha

valaki is ismerőseim közül, akik még akaratom ellenére is számítanak, így meglátnának. Hiába kaparom össze minden nap a betevő lila ködre valót, mégis átfénylenek az emlékek, de csak azért, hogy fájjanak. Igaza volt Somlyónak:

(Fennhangon szavalni kezdi.)

„Most hajnali három óra.

Istenem, vezess a jóra!

Békevirágok e szürke kövek

és béke a hajnali ég.

Istenem, szeretsz-e még?

Züllennem, hullanom rendeltetett

és elhull, aki arravaló.

Légy velem mindenható!

Hajnali percek szemeznek alá

s a harang szívünkben sikolt.

Istenem, sok bánatom volt!

Hús évvel szerettem, hús évvel vakon,

ma sápadt és zord halovány alakom?

Istenem, a szívedben lakom.

Nincs éjjelem, nincs és nappalom sincs,

csak e hajnali ég, csak e kék...

Istenem, szeretsz-e,

Istenem, vezetsz-e,

Istenem, megversz-e még?”

(Kiissza az üveget, leejti maga mellé és elalszik.

A kórteremben csak egy halvány lámpa ég, a legtöbb beteg alszik, de forgolódnak, nyögdécselnek, néha valamelyikük felordít. Aki Rejtőt

mormol, most is hintázik az ágyon, és csak mondja, mondja. Az ápoló benéz, föl kattintja a villanyt, majd eloltja és kimegy.

Az utcán megjelenik négy diszkó-patkány, tizenhattól húsz éves korig. Ezt kántálják:)

PATKÁNYOK: — „Hazafelé az út veszélyes...”

(Dülöngélnek. Tibi előtt megállnak.)

PATKÁNY 1: — Jé, egy giliszta!

PATKÁNY 2: — A kurva annyát!

(Félkörbe körülállják és levizelik. Tibi meg se moccan.)

PATKÁNY 3: — Ez hótt koki. Dógozzuk meg.

(elkezdik rugdosni, Tibi erre se eszmél)

PATKÁNY 1: — Gyerekek, gyűjtsuk föl!

(Már csavarja is le a pálinkásüveg kupakját és lelocsolja, a negyedik röhögve meggyújtja, Tibi vonaglani kezd. Megjelenik a rendőrfőnök, a patkányok eltűnnek. A rendőr lerántja a zubbonyát és eloltja vele a tüzet.

Elviszik Tibit, néha egy-egy részeg támolyog végig az utcán.

A kórteremben, az egyik rácsos ágyban nagyot rúg a beteg, majd fölül, elkezd rázni a rácsot:)

EGYIK BETEG:

Nekem sivár, csak nyűg az élet,
az orvosok bűne az, hogy még élek.
Ki hatalmazta fel őket arra,
hogy elvitassák halálhoz való jogom?
Eldobnám e szar semmit,

mi életnek sem nevezhető,
menekülnék, de visszarántanak.
Nem enged el ez a szarkupac.
Nem enged el, nem enged el, nem enged el...

(Egyre hangosabban ordít, bejön egy ápoló, nyugtatót nyom bele, majd hozzák Tibi is. Még be van kötözve, delirál. Alig bírják az ágyra nyomni. Őt is berácsolják. Már világosodik, ébrednek a betegek, az ápoló bejön, lázmérőt oszt az aránylag beszámíthatóaknak. Az utca is elkezd élni megszokott életét. A kórteremben már minden beteg fönn van, csak Tibi alszik még. Belép az ajtón egy fiatal, farmeröltönyös férfi, senki nem mondaná meg róla, hogy pap. Minden beteghez odalép és mond neki pár szót, de nem érteni, mert a magnós beteg megint bömbölteti a masináját, most az MHV könyörgése [vagy valami hasonló] megy. Odaér Tibihez, aki fölébredt. Bejön egy ápoló, kiveszi a magnóból az elemet, ahogy lép ki az ajtón majdnem eltalálja a magnó, amit a beteg utána vág. A farmeros férfi nagy szakértelemmel leszedi a rácsot Tibi ágyáról és nyújtja a kezét:)

BERNÁTH ATYA: — Bernáth atya vagyok.

TIBI: — Ki a fasz kérdezte?!

BERNÁTH ATYA: — Nyugodj meg, én csak segíteni szeretnék.

TIBI: — Nem vagyok hívő, nem hiszek senkiben és semmiben, úgyhogy hagyjon nekem békét, keressen más balekot!

BERNÁTH ATYA: — Én nem kérem számon a hited, csak segíteni szeretnék.

TIBI: — Ugyan mivel?

BERNÁTH ATYA: — Jó szóval, kenyérrel, hajlékkal, mert ha jól sejtem neked sem lesz hová menned, ha fölépülsz.

TIBI: — Az az én gondom!

(A férfi széntnyitja a Bibliát, de Tibi nem hagyja, hogy megszólaljon)

TIBI: — Csak nem Jób szenvedéseiről akarsz nekem itt povedálni?! Vedd már észre, hogy én elvesztem! Ha van Isten az ő, de magam

számára is és nem csak én, ezek itt mind és ti is odakint. *(mutat körül.)*

BERNÁTH ATYA: — Azért ha majd szabadulsz innen és nem lesz hová menned, kitől segítséget kérnéd, itt mindig szívesen várunk.

(A kezébe nyom egy címet, és indul kifelé.)

TIBI: — Várj csak, faszikám!

(Az megfordul)

BERNÁTH ATYA: — Igen.

TIBI: — Ha már ilyen fene nagy lelked van, megdobhatnál párszáz forinttal, mert én még ma eltűzök innen.

(Az atya visszalép, pénzt vesz elő és odaadja neki.)

TIBI: — Abba ne is reménykedj, hogy kajára költöm! Bemegyek az első kocsmába, és leiszom magam.

BERNÁTH ATYA: — Tudom.

TIBI: — Akkor?

BERNÁTH ATYA: — Hallottad a szót: agapé?

TIBI: — Most nem ugrik be.

BERNÁTH ATYA: — Ez a krisztusi szeretetet fejezi ki, amihez talán az anyai szeretet áll a legközelebb: lehetsz gyilkos és bánthatsz, akkor is, mindennek ellenére szeretlek.

TIBI: — Baszd meg a szeretetedet!

FÜGGÖNY

KILENCEDIK SZÍN

(pár évvel később)

SZÍNHELY:

Egy kertes falusi ház terasza, fonott asztallal és székekkel. Az asztalon üdítő, teasütemény.

SZEREPLŐK:

Bernáth atya. Szinte semmit nem változott, most is a szokásos farmeröltönyben van. **Tibi.** Nap barnította és egészséges, az égésnyomok látszanak az arcán és a karján. Kiegyensúlyozott és derűs. **Maris,** tenyeres-talpas ötvenes nő. Az asztal mellett ülnek és beszélgetnek. **Gyerekek, Mária** (Maris) **fia, Gyerek, Kortalan, Balek, Nemzetiségi, Utcás, Egy férfi.**

BERNÁTH ATYA: — Látod, Tibor, mégiscsak révbe értél.

TIBI: — Nem hittem, hogy onnan újra lehet kezdeni. Köszönöm neked, és neked is. (*Öleli magához az asszonyt.*) Soha nem fogom elfelejteni azt a napot, a gidres-gödrös földutat, a nyárfasort, a földszagot, a tavaszt. Akkor már évek óta fogalmam sem volt az évszakok váltakozásáról. Mintha újjászülettem volna, minden olyan ismerős volt, mégis olyan új. Mintha megéltem volna már egyszer, azt hiszem, erre mondják, hogy déjà vu. A hosszú, fehérre meszelt ház a ganggal, faragott ámbitusokkal ott állt az időn kívül. A

gémeskút, a minden fuvallatra megingó csűr, mintha egy Jancsó-film kellős közepébe kerültem volna. Az ajtóban a fogadóbizottság: Maris, a tanár úr, Elek és a lisztes kötenyű kis cigánylány. Ha valaki nekem akkor azt mondja, hogy én meg a Maris! Tényleg, mi van a többiekkel?

BERNÁTH ATYA: — Elek, mint várható volt, agyonitta magát, az Isten nyugosztalja, a tanár úr egy öregek otthonában szervez színjátszó meg irodalmi köröket és mindent amivel felrázhatja, kedvre derítheti őket. A kis cigánylány *(elpirul, zavarba jön, torkát köszörüli)* szociológus lett, mint ahogy eltökélte és parlamenti képviselő.

MARIS: — Bernáth, Bernáth! Veszélyben a reverendád?

BERNÁTH ATYA: — Mindannyian esendőek vagyunk. Az Úr útjai kifürkészhetetlenek, így is, úgy is az ő akarata teljesül.

(Maris még mondana valamit, de megjelenik az udvaron négy tizenöt-tizenhat éves fiú és egy lány. Hangszereket, erősítőt, hangfalakat hordnak be az udvarra. Az egyik gyerek odarobog hozzájuk.)

GYEREK: — Sziasztok. *(lihegve Tibivel és Bernáth-tal kezét fog)* Most megint divat a rap, összehoztam egy bandát, de nincs hol próbálnunk, mondtam a srácoknak, hogy ti milyen jó fejek vagytok, biztos megengeditek.

MARIS: — Van más választásunk? *(tárja szét karjait)*

GYEREK: — Nem megmondtam, srácok.

(Hamar összeszerelik a kezdetleges főszerelést, egy kicsit hangolnak, aztán bele is vágnak egy éppen menő rap-be, a kislány énekel nagyon magyaros angolkiejtéssel. A fiúk hangszeres tudása is hagy némi kívánnivalót. A felnőttek egy darabig figyelik őket elhűlten, majd kirobban belőlük a nevetés. A gyerkőcök rögtön abbahagyják a játékot.)

GYEREK: — Szar, mi?

(Tibi föláll és odamegy hozzájuk)

TIBI: — Én nem így mondanám, de van még mit tanulnotok. Amint látom, világsztárok nem lesztek, akkor kár erőltetni az angolt, s addig is, míg bele nem jösztek, egy kis eredetiség nem árt. Valami ilyesmire gondolok. *(Leül a dobhoz, dobolni és énekelni kezd:)*

Az intelligencia-kvóciensem csak mínuszban ér,
megőrülök, hidd el: egy csókodért.
Tudat és lét faramuci dolog,
boldogtalanok a milliomosok.

(Bernáth elveszi az egyik sráctól a gitárt és ő is játszani kezd, mire a másik gitáros gyerek és az orgonista is bekapcsolódik. Valahogy kezd formát öltetni:)

Kész röhej bizony ez az élet,
boldogok csak a lelki szegények.
Tépem a szám és járom a táncot,
sehogy sem értem az örült világot.
Minek is érteném, a tudás csak vétek.
Nyugodtan élhetek, ha semmit sem értek.
Minek is érteném, a tudás csak vétek.
Nyugodtan élhetek, ha semmit sem értek.
Ha érteném, nem lenne jobb,
sok tudás sok bajt okoz.
Törték a fejüket a fizikusok.
Hirosimára, Nagaszakira mit hozott?!
Dolgozik az agy, de megáll az ész:
Az orvosok legnagyobb műve az AIDS?!
Dolgozik az agy, de megáll az ész:
Az orvosok legnagyobb műve az AIDS?!
Az interpelláció visszhangja szokott.
Na mit kennek egymásra ott?
Süket a dumám, de jár a szám,

te vagy a bolond, ha hallgatsz rám
Valamit azért mindenki mond,
de aki beszél, nem mind bolond.
Kész röhej bizony ez az élet,
boldogok csak a lelki szegények.
Tépem a szám és járom a táncot,
sehogy sem értem az örült világot.
Minek is érteném, a tudás csak vétek.
Nyugodtan élhetek, ha semmit sem értek.
Naná, hogy vedlek, nem kortyolok,
nem a részek zázák, hanem a józanok.
Naná, hogy vedlek, nem kortyolok,
nem a részek zázák, hanem a józanok.

TIBI: — Hát valahogy így gondolom, srácok.

MÁRIA FIA: — Te! Ez kurva jó!

BERNÁTH ATYA: — Gézukám! Valami szalonképebb jelző
nincs a szókészletedben?

MÁRIA FIA: — Bocs. Ezt is te írtad, Tibi?

TIBI: — Amikor még azt hittem, hogy nagy író leszek.

MÁRIA FIA: — És már föladtad?

TIBI: — Tudod, az idő felgyorsul harminc felett, lassan elfogy
maradék hited... Meg aztán vannak dolgok, amik olyan
hétköznapiak, szürkének, semmitmondónak tűnnek, s csak akkor
döbbenünk jelentőségére, mikor álmainkat kergetve a sutba dobjuk, s
az álmok becsapnak, s te ott állsz üres kézzel.

GYEREK: — Van még valami olyan, mint ez az előbb?

TIBI: — Vannak, csak elő kell hívnom őket az emlékezetből, de
tegnap, ahogy zúgattad a technót, valami beugrott, csak nehogy
megsértődjete

(Lekapja a gyerek fejéről a baseballsapkát és belevág:)

Írni és olvasni nem nagyon tudok,
de kurva jól áll a fejemen a bézből sapka.

A szókincsem széles, mint látóköröm,
csak a piszok sok a körmöm alatt,
az piszok sok...
Mit rinyálsz? Mit rinyázol?
Görcsölsz? Görcsölsz?
Agyilag zokni vagy?
Nézz rám, milyen FASZALAZA vagyok!
Nem kell hozzá más csak techno, techno..
teknokol.
De kurva jól áll a fejemen a bézból sapka.

(A gyerekek és felnőttek is fetrengenek a röhögéstől, az a gyerek, akinek még ilyen sapka van a fején, leveszi s jó messzire eldobja. Tibi és Bernáth ott akarja hagyni a gyerekeket, de ők nem engedik.)

MÁRIA FIA: — LökjeteK még valamit! Jó?
(Tibi elgondolkozva)

TIBI: — Egyszer belekezdtem valami kocsmaoperába, legalábbis én annak neveztem. Paródiának indult a *Bob herceg* dallamára. Valami ilyesmi volt:

A magyar honban van számos kocsmá,
kocsmák mélyén asztalok,
hol kihunynak vágyak, álmok,
semmibe vesznek holnapok.
Megcsúfolt álmok, nem várt holnapok...

Hamar rájöttem, hogy a téma sokkal keményebb, hisz én már csak tudom. Valahol meg is van, csak elő kellene venni és tiszta fejjel, higgadtan letisztázni.

(Maris berohan, s már jön is vissza a gyűrött spirálfüzetekkel.)

MARIS: — Ez az? *(adja a kezébe, Tibi belelapoz)*

(Elkezdnek játszani, de innen már profi, és a háttérben nagy zenekar. Kezdenek az opera eddigi szereplői beszivárogni:)

GYEREKEK:

A faluban dühöng a kultúra,
elhanyagolt, mint az infrastruktúra.
Nem számít más, csakis a pénz.

KÓRUS:

csakis a pénz!

GYEREKEK:

Ha többnek akarsz látszani másnál,
alább ne add egy diplománál!
Pap légy, orvos vagy beatzenész!
Esetleg tanár vagy gyógyszerész.

KÓRUS:

Esetleg tanár vagy gyógyszerész.

ORVOS: *(előrelép)*

Orvos vagyok, becsülnek is az emberek,
bár életem néhányszor tönkrement.
Harmadszor nősültem immáron,
megint rám jár a járom.
Most már így ötven felett
hogyan kezdjek új életet?
Belökök öt-hat felest,
hét dupla konyakot.
Receptre nem adod?

KÓRUS:

Receptre nem adod?

A „KORTALAN” dala:

KORTALAN:

Olyan, de olyan szerelmes voltam!
Lehoztam volna a Napot, a Holdat.

Az asszony azt mondta:

„Építsünk házat!”

Hordtam a maltert, a téglát,
este ájultan zuhantam ágyba,
reggel irány a gyárba!

A vonaton terjengett:

törköly és vegyes szaga.

A gyár, eszterga, rohanás haza,
a malter, a téglá.

Monoton robot, ünnepek nélkül,
de épült a HÁZ.

A mester azt mondta:

„Igyon már főnök!”

nyeltem egy kortyot
s délután mentem velük.

A kocsma, a téglá.

Nőtt a fal és apadt a szesz,
végre tető is lett,
nem tudom hogyan:

két gyerek.

OTP, tipegő, tanszerek.

...

A kisasszonynak orvosi titulus,
a fiúnak mérnök úr járja.

Gúnyosan kérdik:

Fater! Tudod hány agysejtet pusztít el
minden korty szesz?

KÓRUS:

Hány agysejtet pusztít el?

KORTALAN:

Túl keveset.
Majd megtudjátok, ha megkérdi
ugyanezt a ti gyereketek.

KÓRUS:

Majd megtudjátok.

A „BALEK” dala:

BALEK:

Én csak akkor iszom,
ha problémáim vannak.
De problémák mindig akadnak.
Nem tanul, csavarog a gyerek,
a főnök rám szállt,
a gyomrom már remeg.
Zsinnyeg az anyós:
„élhetetlen, hitvány alak,
lányom, hogy óvtalak!”
Az asszony a fal felé fordul,
a pohár minden nap kicsordul.

KÓRUS:

Ha félredugsz vagy lopni mersz,
te vagy az, ki rajtaveszt.
Ha fickós vagy?
Fáradt a nőd.
Ha kedve lenne,
nincs erőd.
Csódtömeg az életed, kezed piáért remeg.
Csódtömeg az életed, kezed piáért remeg.

A „NEMZETISÉGI” dala:

NEMZETISÉGI:

Zsenyka nye gyakaj me!
Vetem oda, ha rám jön a bengesz
s kocsmába indulok.
Hogy fájt régen;
Egy faluba beérve, szaladt elé
a sok gyerek.
Dro-ó-tozni, fo-ó-tozni,
fazekat to-ó-dozni!
Ismerős még?
Már más idők járnak,
nemzeti kisebbség lettem,
pedig itt, félig magyarnak születtem.
Békességben éltünk s élénk ma is:
cigányok, tótok, magyarok.
Származás haragra soha nem ok.
Fatökű politikusok!
A kocsmában egyformán elvonyítjuk
a magyar nótát s szlovákot is,
néha már keveredik.
Mindenki egyforma itt,
egyformán megugatnak a kutyák
hazafelé, ha hajnalodik.
Zsenyka még vár:
„Jozsi mért te iszol?
Jozsi mért te iszol?”
Miért is?
Nye razumi.

A „VÁNDOR” dala:

TIBI:

Fájtak az álmok s a szürke por,
mi rám tapadt.
A család csak nyűg volt,
a munka oly monoton,
nem ígértek semmit a holnapok.
Fogtam batyum s a vándorbotot,
szöktem a múlt s a jövő elől.
Nem vonzott cél, sem távlatok,
mindegy volt, mi jön, mi nem,
csak ne a régi, a megszokott legyen.
Visszaköszöntek ismerős, megszokott helyzetek,
csalódott, megfásult, mást vágyó emberek.
Rájöttem mindegy, hol vagyok,
letettem batyum s a vándorbotot.
A világ olyan, amilyennek elfogadjuk,
tőlünk függ, mi mennyit ér,
egy fűszál, egy álom,
a salak, a gyöngy.
Hiába futsz magad elől, úgyis
utolér:
a semmi, a minden,
a minden mindegy.
Lehorgonyoztam egy útszéli kocsmában,
várom a nagy nihilt.
E földi lét míg fogva tart,
e röpke múlandóságot feledteti
néhány konyak s marihuánás cigi.
„Az élet egy ribanc, aztán meg meghalunk.”

(Tibi lelép a színről, még mindenki együtt énekel:)

KÓRUS:

Hiába futsz magad elől, úgyis
utolér:

a semmi, a minden,
a minden mindegy.
Lehorgonyoztam egy útszéli kocsmában,
várom a nagy nihilt.
E földi lét míg fogva tart,
e röpke múlandóságot feledteti
néhány konyak s marihuánás cigi.
„Az élet egy ribanc, aztán meg meghalunk.”

(Lassan szivárognak a szereplők kifelé s a díszletezők kezdik átalakítani a színpadképet a már ismert utcává, csak most nincs pszichiátriai kórterem, hanem helyette egy hatalmas, cirádás túldíszített ajtó, a kilincs elérhetetlen magasságban. Az ajtó fölött nagybetűkkel:

„KULTUSZ IRODALMI SZERKESZTŐSÉG”

alatta valamivel kisebbekkel:

„A KASZTOK KÖZÖTT ÁTJÁRÁS NINCS!”

KÓRUS:

Az élet sem jobb, mint a kocsmá,
hol kimérnek néked ezt-azt,
édeset-keserűt, mint sorsod,
te mohón nagyokat kortyolsz,
bár nem mindig ízlik,
de inni kell, inni.

BERNÁTH ATYA:

Még nem történt visszavonhatatlan,
a család tűri még.
Nézz körül!
Nem rettent a mély,
mit tükröznek e kiégett tekintetek?
Ez csak egy hullámvölgy,
ha nem vigyázol, elnyel a szakadék.

Ez csak egy hullámvölgy,
ha nem vigyázol, elnyel a szakadék.

Utolsó stáció:

EGY FÉRFI:

Gyulladt a hörgőm, gyulladt a májam.
A családot szétpiáltam.
Nincs már mit veszítenem,
hát még egy sört ide nekem!
Nincs már mit veszítenem,
hát még egy sört ide nekem!

KÓRUS:

Részegség, lila köd,
úgy jó, ha belökök.
Részegség, lila köd
úgy jó, ha belökök?

...

Az élet más, mint a kocsmá,
ott józan, pénzéhes csorda tapos a porba.
Nincs olyan galád, félnótás piás,
ki rátaposna arra, ki lent fetreng a porban.
Nincs olyan galád, félnótás piás.

...

(Már csak az utcaseprő sepreget az utcán, Tibi kijön a „KULTUSZ ...” ajtaján [hogyan ment be?], kezében a kézirat, a kukához megy, mérgesen belevágja, és bemegy a „Zöld Takonyba”. Az Utcaseprő kiveszi a kukából, és fennhangon elkezd olvasni:)

UTCÁS: — Kocsmaopera. A huszadik század elembertelenedő, elanyagiasodó világának, széteső, rothadó társadalmának balladája.

Írta F. Umhauser és az élet. *(fölnéz)* Kik lehetnek? Egyiket sem ismerem. *(olvas tovább)* Adalékanyagok: színenként megittam egy sört, elszívtam tíz-tizenkét cigarettát. Összevesztem az asszonnyal, kiabáltam a gyerekekre, elmentem a kocsmába. Morcos voltam, el akartam égetni, megjelentetni és elegendő volt az egészből, mindenkiből és magamból. Lelkesedtem, hittem, depresszióba estem. A karaktereket a pálházi kocsmák és fantáziám szolgáltatták. Kritizálták: a feleségem és Korim Laci. Lelkesedett érte a Fetykó Judit. Nekik ajánlom a művet, és természetesen a piásoknak és a józan bolondoknak, az irodalom perifériáján a hétköznapi sarát dagasztóknak. A nagyerődeműnek hogy tetszett?

(Érdeklődve a közönségre néz, majd megcsóválja a fejét, és visszadobja a kukába az egészet. Tibi részegen kitántorog a kocszából, az utcaseprő eléáll.)

UTCÁS: — Haver, te most akarsz irodalmárkodni? Az úgynevezett „irodalmi” körök zártak és belterjesek, soha nem engednek maguk közé, és ott van az az akármilyen, ami elárasztja a könyvpiacot, annak meg semmi köze az irodalomhoz... Hát mit akarsz? Turkálni a levetett eszmék és kidobott értékek szemétdombján, íróasztalfióknak írni? Nem látod? A lapok le vannak osztva:

Gnómocska ül, ül és figyel.
Van százhat válasz, te vagy a hülye,
ha pont a száznyolcadik kérdés érdekel.

Hogy nincs már munkád,
otthonod?
Asszonyod elhagyott?
Nem akarsz szolga lenni
életed alkonyán?
Inkább kukába túrsz,

gyűjtesz üres üveget.
A nyálcsurgató adakozóktól
a gyomrod megremeg.
Gnómocska ül, ül és figyel.
Van százhet válasza,
te vagy a hülye,
ha pont a száznyolcadik
kérdés érdekel.

Az éj hűvös,
az árokpart hideg,
eső szemerkél,
fázik a lelked is,
pedig épülnek újra templomok,
de oltárukon a lélekdermesztő,
hamiscsillogású pénz ragyog.

Gnómocska ül, ül és figyel.
Van százhet válasza,
akit a száznyolcadik érdekel
az a hülye.

Karácsonykor csak úgy
hömpölyög a szeretet!
Levetett, megunt ruhák,
koszos forintok,
hogy gyógyuljon a háborgó,
fekélyes lelkiismeret,
mert ím segítették rajtad,
nem ők taszítottak a sárba,
nem tőled orzott a jó lét,
csak te vagy élhetetlen.
Önhibáján kívül az ember
nem kerül padlóra.

A csorda a gyengét eltapossa, de az ember jó!
Kegyelemkenyeret oszt néhanap,
hogy másnap megkönnyebbülten csapjon
újabb prédára, ki áll még ugyan,
de inog már, s az utolsó pár forinton,
mit elragadnak tőle,
vált jegyet a létbizonytalanságba.

Gnómocska ül, ül és figyel,
számolatlanul van már válasza,
de a hülyéket nem érdekli,
csak pont az, az egy!

FÜGGÖNY

(Amikor a nézőközönség elindul kifelé,[vagy mikor:] a függöny záródik, a kórus megszólal:)

KÓRUS: – Csak ennek a színdarabnak van vége, a dráma nap mint nap újabb és újabb mélységekben ölt színt. Örüljete, míg nektek csak újsághír, tévéképernyő mögé zárt fikció!...

VÉGE

(Ami kimaradt:

Mért nem, mért nem
tudok rendes ember lenni.

Mért kell, mért kell
a kocsmába menni.

Mást is ért már bánat,
szája keserű még,
mégsem rohant rögtön
a kocsmába inni.

Én vagyok ily gyöngye,
kerget nagyravágyás átka.

Ha józan vagyok tudom,
ha iszom elfelejtem,
hogy egy szép családnál
értékesebb nincsen.

Ha józan vagyok tudom,
ha iszom elfelejtem,
hogy egy szép családnál
értékesebb nincsen.

Áldhatom az istent,
hogy ilyen asszonyt adott,
kitart végig velem,
pedig nehéz dolog.

Megírtam egy nótát,
ennyi telik tőlem,
ebben gyónom meg
gyarlóságom, vétkem.
A sok bűnöm alól
feloldozást kérek.
Drága feleségem,
megígérem néked:
többé már nem iszom,
csak egyszer egy héten.
Csak szombaton kezdem,
de rögtön abba hagyom
mihelyst itt a péntek.
Csak szombaton kezdem,
de rögtön abba hagyom
mihelyst itt a péntek.)

(Légy malasztos,
görbítsd a hátad
s oly szabad leszel,
mint a fíng,
ha bent reked.)

VÉGE

Gnómocska ül, ül és figyel.
Van százhet válasza,
te vagy a hülye,
ha pont a száznyolcadik
kérdés érdekel.

Hogy nincs már munkád,
otthonod?
Asszonyod elhagyott?
Nem akarsz szolga lenni
életed alkonyán?
Inkább kukába túrsz,
gyűjtesz üres üveget.
A nyálcsurgató adakozóktól
a gyomrod megremeg.
Gnómocska ül, ül és figyel.
Van százhet válasza,
te vagy a hülye,
ha pont a száznyolcadik
kérdés érdekel.

Az éj hűvös,
az árokpart hideg,
eső szemerkél,
fázik a lelked is,
pedig épülnek újra templomok,
de oltárukon a lélekdermesztő,
hamiscsillogású pénz ragyog.

Gnómocska ül, ül és figyel.
Van százhet válasza,

akit a száznyolcadik érdekel
az a hülye.

Karácsonykor csak úgy
hömpölyög a szeretet!
Levetett, megunt ruhák,
koszos forintok,
hogy gyógyuljon a háborgó,
fekélyes lelkiismeret,
mert ím segítették rajtad,
nem ők taszítottak a sárba,
nem tőled orzott a jó lét,
csak te vagy élhetetlen.
Önhibáján kívül az ember
nem kerül padlóra.

A csorda a gyengét eltapossa, de az
ember jó!
Kegyelemkenyeret oszt néhanap,
hogy másnap megkönnyebbülten
csapjon
újabb prédára, ki áll még ugyan,
de inog már, s az utolsó pár forinton,
mit elragadnak tőle,
vált jegyet a létbizonytalanságba.

Gnómocska ül, ül és figyel,
számolatlanul van már válasza,
de a hülyéket nem érdekli,
csak pont az, az egy!

Umhauser Ferenc: Kocsmaopera
Pálháza, 1997/2012